

การเปรียบเทียบผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้
อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา
อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปัญญาทิพย์ ทิมะวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ ๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และอาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูรและอาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อคิดเห็นเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ และคณะครู อาจารย์โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอ ไชยชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทดลอง ตลอดจน ขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และเข้าร่วม กิจกรรมในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ และคณะครู อาจารย์โรงเรียนไชยชัยสามัคคี อำเภอไชยชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ตลอดจนขอบใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไชยชัยสามัคคี ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณสุชาติ หล่อกลาง ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ ข้อมูล ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาตลอด

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ แก่ผู้วิจัย ตลอดจนนางบุษรากร ทิมะวงศ์ และเด็กหญิงกฤตกร ทิมะวงศ์ ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ปัญญาทิพย์ ทิมะวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	2
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ	9
ความหมายของการแนะแนวอาชีพ	9
ความหมายของการแนะแนวเป็นกลุ่ม	10
ความหมายของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ	11
งานวิจัยในประเทศ	11
งานวิจัยต่างประเทศ	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	13
ความหมายของกลุ่ม	13
ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม	14
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม	15
ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม	17
กิจกรรมที่ใช้ในกลุ่ม	18
คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม	19
ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม	21
เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม	22

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	22
งานวิจัยในประเทศ	22
งานวิจัยต่างประเทศ	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ	24
ความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ	24
ความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพ	24
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ	25
ทฤษฎีอัตรานวัตกรรม	25
ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ	26
การพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพ	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ	32
งานวิจัยในประเทศ	32
งานวิจัยต่างประเทศ	33
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ	34
ความหมายของอาชีพอิสระ	34
ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ	34
ประเภทของอาชีพอิสระ	36
คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ	37
ปัจจัยที่จำเป็นในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ	38
การเตรียมตัวนักเรียนเข้าสู่อาชีพอิสระ	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ	40
งานวิจัยภายในประเทศ	40
งานวิจัยต่างประเทศ	41
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	42
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	43
การดำเนินการทดลอง	47

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	50
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	50
ผลการศึกษาค้นคว้า	51
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
บทย่อ	55
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	55
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	55
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	55
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
การดำเนินการทดลอง	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	57
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	57
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	71
ประวัติย่อของผู้วิจัย	154

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group	
	Pretest - Posttest Design	47
2	เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	ก่อนได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพและนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2	
	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	51
3	เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	ก่อนและหลังการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ	52
4	เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2	
	ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	53
5	เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	ที่ได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2	
	ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	54
6	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น	152
7	คะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1	
	และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง	153

บทที่ 1

บทนำ

อานา

การพัฒนาคนเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การเตรียมสร้างคนให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาแก่ประชาชนเป็นวิธีพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในอดีตการจัดการศึกษาเป็นการเตรียมคนเพื่อฝึกให้เป็นคนขององค์กร กล่าวคือ เตรียมคนเพื่อไปเป็นลูกจ้างของรัฐและของเอกชน จึงทำให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมา เนื่องจากตลาดแรงงานประเภทลูกจ้างจะมีขีดจำกัดในการรับแรงงานต่ำมาก ภาวะการว่างงานของประเทศก่อให้เกิดความสูญเสียที่ไม่สามารถนำทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้

การแก้ปัญหการว่างงานของผู้มีการศึกษานั้น วชิรญา บัวศรี (2525 : 16) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรกระตุ้นให้เยาวชนรู้จักอาชีพต่างๆอย่างกว้างขวาง คิดทำมาหากินมองเห็นทางที่จะเลี้ยงชีพได้ด้วยการทำงานหลายหลากชนิด เลิกดูถูกงานที่ใช้แรงงาน เลิกตั้งเข็มมุ่งไปทางเดียวที่ทั้งแคบทั้งชัน คือพยายามเรียนให้สูงเพื่อรับราชการหรือเป็นลูกจ้างเอกชน ซึ่งถ้าไม่มีงานว่างก็จะว่างงาน ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ถือว่าการศึกษาที่ได้รับมานั้นไม่ใช่การศึกษาเพื่องานอาชีพแต่เป็นการศึกษาเพื่องานรับจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ชม ภูมิภาค (2526 : 16) กล่าวว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันควรเป็นไปในระบบการศึกษาเพื่องานอาชีพ อันหมายถึงการศึกษาที่บุคคลเมื่อได้รับการศึกษาแล้วมีความสามารถ มีความตั้งใจที่จะทำงานอาชีพได้ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพรับจ้างหรืองานอาชีพอิสระ ทำได้ทั้งสองอย่างตามโอกาสอำนวยและได้ดีมีประสิทธิภาพ สังคมไทยจะต้องเปลี่ยนค่านิยมให้คนไทยเกิดความรู้สึกว่าอาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้าง หากเป็นอาชีพที่สุจริตแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่มีเกียรติเท่าเทียมกัน

การจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหการว่างงานโดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาควรเน้นในเรื่องให้คนออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เฉพาะแต่อาชีพที่ต้องใช้ทักษะแต่เพียงอย่างเดียว อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและอาชีพอิสระต้องฝึกให้มาก เพื่อให้เขาคิดสร้างงานให้กับตนเอง (เจริญผล สุวรรณโชติ. 2528 : 31) การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญมากเพราะนอกจากจะเป็นการลดปัญหการว่างงานแล้ว ยังก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ การส่งเสริมการประกอบอาชีพให้ได้ผลดีต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งสถาบันครอบครัว

และสถาบันการศึกษาทุกระดับ (สำเนา ขจรศิลป์ . 2534 : 10) องค์การแรงงานระหว่างประเทศและธนาคารโลกต่างเห็นพ้องต้องกันว่า อาชีพอิสระจะเป็นกลไกอันสำคัญในการสร้างงานให้เกิดในประเทศโลกที่สาม (สัญญา จัดตานนท์ . 2527 : 21) นอกจากนั้น กุนนาร์ (สัญญา จัดตานนท์ . 2527 : 12; อ้างอิงมาจาก Gunnar. n.d.) ยังกล่าวเสริมว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตยในแง่ส่งเสริมให้บุคคลมีการปกครองตนเอง และเป็นแนวทางแก้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศภาคพื้นเอเชียโดยเฉพาะ

แนวคิดเรื่องการประกอบอาชีพอิสระนี้ ได้มีการนำมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในปี พ.ศ. 2533 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ศึกษาวิจัยพบว่า ควรจะกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพให้เยาวชนมองเห็นช่องทางอาชีพของตนตั้งแต่ระยะต้น ซึ่งจะนำไปสู่การเตรียมประกอบอาชีพอิสระในอนาคต (ยาใจ แสงศักดิ์ . 2533) และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539 ได้ระบุนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้ “ เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพอิสระได้ ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2534) โดยส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนในการสอนวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้สถานศึกษาทำหน้าที่แนะแนวอาชีพแก่นักเรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนทำหน้าที่ประสานการจัดหางาน หรือบริการข่าวสารข้อมูลการจัดหางาน ซึ่งอาจดำเนินการเองหรือร่วมกับสถานศึกษาอื่น

กรมสามัญศึกษา (2533 : 6 - 7) ได้เสนอแนวทางการจัดโครงการการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้ขึ้นอยู่กับกระบวนการการเรียนการสอน และส่งเสริมสนับสนุน เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ทางอาชีพให้นักเรียนโดยควรจัดรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้องส่งเสริมและสนับสนุนกัน แล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามความสนใจของนักเรียนให้นำไปสู่การมีรายได้ต่อไป

หลักการของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ (2535 ค : 1) ได้กำหนดหลักการทั้งหมด 3 ข้อและข้อที่มุ่งส่งเสริมการประกอบอาชีพทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระบุไว้ว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเองและเป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพและหรือการศึกษาต่อ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม และเป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในห้องเรียนหรือการศึกษาต่อ ซึ่งตามหลักการดังกล่าวเมื่อโรงเรียนได้จัดให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ผู้เรียนจะค้นพบ

ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและมีทักษะในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพท้องถิ่นต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่มีทางเป็นไปได้สูงในการแก้ปัญหาการว่างงาน ขณะนี้องค์การหลาย ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนต่างมองเห็นความสำคัญและส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระให้มากขึ้น โดยเฉพาะอาชีพอิสระที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นการจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพทรัพยากร เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นในที่ตั้งของแต่ละโรงเรียน สำหรับจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชาชน พื้นที่ประมาณ 70 % ของพื้นที่ทั้งหมดใช้ในการปลูกข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ไม้ผลและการปศุสัตว์ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหมเป็นผลผลิตจากงานหัตถกรรมของประชาชน ซึ่งเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้อย่างมากและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชาวไทยและชาวต่างประเทศ ควบคู่ไปกับเครื่องปั้นดินเผาของชาวด่านเกวียน ที่มีความประณีตละเอียดอ่อน ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวนครราชสีมาได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่น การจักสานโดยใช้ไม้ไผ่หรือผักตบชวา การหล่อกระดิ่ง การหล่อทองเหลือง การหล่อหินทราย การทำหม้อดิน การทำเตาอั้งโล่ การแกะสลักหิน การตีเหล็ก การทอเสื่อกก การทำไม้กวาด การทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ การทำเครื่องหวาย การทำตุ๊กตาผ้า การทำหมวกใบตาล ฯลฯ (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา . 2538)

การกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระ จุดเริ่มต้นอยู่ที่การรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพอิสระ ชูเปอร์ (วัชร ทรัพย์มี. 2523 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1967 : 87) ได้กล่าวว่าพัฒนาความสนใจอาชีพของบุคคลเริ่มการก่อความสนใจในอาชีพเมื่ออายุ 14 - 18 ปี ดังนั้นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีอายุระหว่าง 13 -15 ปี จึงเป็นวัยที่ควรจะได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่นซึ่งจะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นมากขึ้น สำหรับการทำให้ นักเรียนเกิดการรับรู้ด้านอาชีพสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเล่นเกม การใช้บทบาทสมมติ การใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ (สมปอง สุขสงคารกิติ. 2530 : 66) การใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 105) การใช้กิจกรรมกลุ่ม (มาริสา เครื่องพนัส. 2536 : 51) การให้ข้อเสนอแนะด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การแนะแนวเป็นกลุ่มและรายบุคคล (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 194 - 195)

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา

อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยการสุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อทำการสัมภาษณ์จำนวน 30 คน จากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมดจำนวน 182 คน ผลการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนทั้งหมดมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำโดยนักเรียนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาในเรื่องต่อไปนี้ ความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ลักษณะอาชีพอิสระ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพอิสระ การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระ การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ และการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนวพบว่า การแนะแนวอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่เพียงพอ จึงทำให้นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของตน หนึ่งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะไม่ศึกษาต่อ และมีแนวโน้มเข้าสู่อาชีพในเขตอุตสาหกรรมสุรนารี จังหวัดนครราชสีมาสูง ดังนั้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น จะช่วยให้นักเรียนมีการเลือกประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น

การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพเป็นวิธีการช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเองในด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ สถิติปัญญา อุปนิสัย ให้นักเรียนได้รู้จักโลกอาชีพ ทั้งลักษณะอาชีพ รายได้ ความก้าวหน้า ภารกิจต้องรับผิดชอบ สิ่งแวดล้อมของงานหรืออาชีพ สวัสดิการ ฯลฯ ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักการตัดสินใจที่เหมาะสม ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรู้จักการวางแผนชีวิต (พล แสงสว่าง, 2529 : 14) การแนะแนวเป็นกลุ่มเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่มีปัญหาคล้ายคลึงกันในเวลาเดียวกัน พร้อม ๆ กันทั้งหมด เพื่อประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และแรงงาน เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีปัญหาใกล้เคียงกันได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้ร่วมกันระดมความคิดในการแก้ปัญหาาร่วมกัน อันจะเป็นผลช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตัดสินใจแก้ปัญหา และปรับตัวได้ในที่สุด ผลพลอยได้จากการแนะแนวเป็นกลุ่มคือทำให้สมาชิกทราบในสิ่งที่ไม่ทราบหรือสิ่งที่อยากทราบ เป็นการฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และก่อให้เกิดความสามัคคี (สถิต วงศ์สวรรค์, 2527 : 341 - 342) และจากงานวิจัยของ วิวัฒน์ ทำไร่ (2538 : 41) ซึ่งได้ศึกษาผลการใช้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพด้านดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนได้

นอกจากการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพโดยใช้วิธีการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพแล้ว กิจกรรมกลุ่มก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพได้ ดังที่ ศุภวดี บุญญวงค์ (2527 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่า สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพได้ โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มที่เกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต ได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แตกต่างของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ คมเพชร นัตรศุภกุล (2530 : 15 - 19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่ออาชีพว่า กิจกรรมกลุ่มบางประเภทไม่ใช่จะให้ข้อสนเทศทางด้านอาชีพเท่านั้น แต่ยังให้ประสบการณ์โดยตรงที่เป็นประโยชน์ต่อการเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มด้านดนตรี กิจกรรมกลุ่มด้านศิลปะ กิจกรรมกลุ่มด้านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต กล่าวคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประสบการณ์และอาชีพ ถ้าหากความสัมพันธ์นั้นเป็นไปได้ดี ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีโอกาสจะประกอบอาชีพได้ ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน มีคุณค่าต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน และจากงานวิจัยของ มาริสา เครื่องพนัส (2536 : 50) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2535 จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพเปรียบเทียบกับการใช้กิจกรรมกลุ่ม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น หลังจากได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
2. นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นแตกต่างกันกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูแนะแนวได้นำวิธีการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 45 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2541 ที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 30 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น ซึ่งแบ่งเป็น
    - 3.1.1 การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
    - 3.1.2 กิจกรรมกลุ่ม
  - 3.2 ตัวแปรตาม คือ การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้ คือ ความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ลักษณะของอาชีพอิสระ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระ การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพอิสระ การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น ได้แก่ การรู้และเข้าใจความหมาย การเห็นคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระที่มีต่อท้องถิ่นของตน

1.2 ลักษณะของอาชีพอิสระ ได้แก่ ขั้นตอนการทำงานของอาชีพอิสระในที่นี้ ได้แก่ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา

1.3 คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้น และมนุษยสัมพันธ์

1.4 การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระ ได้แก่ การศึกษานอกสถานที่เกี่ยวกับการทำงานของบุคคลที่ประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น การสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และการสัมผัสอาชีพอิสระ

1.5 การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ ได้แก่ รายได้ ความมั่นคง ความมีชื่อเสียง และความก้าวหน้า

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพอิสระ ได้แก่ การพิจารณาความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเองว่าควรประกอบอาชีพอิสระอะไร

1.7 การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ ได้แก่ การเลือกแผนการเรียน การเลือกอาชีพตามความสนใจ ความสามารถ ความถนัดของนักเรียน และความต้องการของตลาด

2. การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ หมายถึง วิธีการในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

2.2. ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ โดยใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่างๆต่อไปนี้คือ วัตถุประสงค์ รูปภาพอาชีพอิสระ เอกสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา การเชิญวิทยากรมาบรรยาย และการศึกษานอกสถานที่ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

2.3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ เป็นวิธีการที่นำมาใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

3. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียนในกลุ่ม เพื่อให้แก่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่น รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กันภายใน

ในกลุ่ม ร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันที่กำหนดไว้ การใช้กิจกรรมกลุ่มมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นนำ ได้แก่ การสนทนานำเข้าสู่เรื่อง การชี้แจงกฎเกณฑ์ กติกา วิธีปฏิบัติกิจกรรม

3.2 ขั้นลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การที่นักเรียนทุกคนลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการอภิปรายและกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน

3.3 ขั้นค้นพบ ได้แก่ เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว นักเรียนจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเอง อันนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.4 ขั้นวิเคราะห์ ได้แก่ การที่นักเรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะเป็นผู้ตั้งคำถาม เพื่อให้นักเรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้มาให้เป็นจุดเดียวกัน

3.5 ขั้นนำไปใช้ ได้แก่ การที่นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้มาไปใช้ในชีวิตได้
เทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ เกม และกรณีตัวอย่าง ซึ่งเทคนิคต่าง ๆ นี้ อาจจะใช้มากกว่า 1 เทคนิคหรือใช้ทุกเทคนิคในแต่ละครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสม

กิจกรรมกลุ่ม เป็นวิธีการที่นำมาใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

4. อาชีพอิสระในท้องถิ่น หมายถึง อาชีพที่บุคคลประกอบธุรกิจของตนเองโดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง เป็นอาชีพที่ประกอบอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นในการผลิต มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และหน่วยงานราชการให้การส่งเสริม ในที่นี้มี

4 อาชีพ ได้แก่ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา ซึ่งเป็นอาชีพอิสระในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดเรียงลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
- ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
- ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ
- ตอนที่ 4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

ตอนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

สำหรับความหมายของการแนะแนวอาชีพมีผู้กล่าวถึงไว้หลายท่านดังนี้

ซูเปอร์ (Super. 1957 : 7) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกนั้น สามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521 : 15) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้มีอาชีพที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ดังนั้นกระบวนการแนะแนวจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องใช้เวลา เพราะต้องเริ่มต้นตั้งแต่พิจารณาบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพ และอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาว่าบุคคลนั้นควรเลือกอาชีพอะไร และจะเตรียมตัวเพื่ออาชีพนั้นได้โดยวิธีใดจึงจะประสบความสำเร็จและความสำเร็จ

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2527 : 51) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการหนึ่งในการ

1. ช่วยให้ผู้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน
2. ช่วยให้ผู้บุคคลรู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และองค์ประกอบของงาน
3. ช่วยให้ผู้บุคคลรู้จักเลือกและตัดสินใจเลือกงานอาชีพอย่างฉลาดถูกต้องเหมาะสมกับ

อัศภาพ

4. ช่วยให้ผู้คลารู้จักตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดในการเข้ารับการศึกษาและฝึกอบรมในวิชาชีพ

5. ช่วยให้ผู้คลได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของตนเองให้เหมาะสมกับอาชีพ

6. ช่วยให้ผู้คลได้มีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับวัย

7. ช่วยให้ผู้คลสามารถปรับตัวให้เข้ากับงานอาชีพจนประสบความสำเร็จและมีความสุขในงานอาชีพของตนเอง

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 25) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ว่า การแนะแนวอาชีพจะช่วยทำให้ผู้คลสามารถเลือกตัดสินใจเข้าสู่อาชีพ โดยนำเอาความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเองมาพิจารณาร่วมกันไปกับงานอาชีพที่ต้องประกอบเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีที่สุด

จากความหมายของการแนะแนวอาชีพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้คลได้รู้จักตนเอง รู้จักโลกของอาชีพ มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าสู่อาชีพและประสบความสำเร็จในอาชีพ

ความหมายของการแนะแนวเป็นกลุ่ม

ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 188) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวกลุ่มว่า หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้คลหลายคนที่มีปัญหาและความต้องการคล้ายคลึงกันทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ประหยัดค่าใช้จ่าย และยังช่วยให้คนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 194 - 195) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกลุ่ม หมายถึง

1. กระบวนการของการช่วยให้ผู้รับบริการได้ทราบข้อปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้รับบริการมีความสนใจ ต้องการทราบหรือควรจะทราบ โดยการให้พร้อม ๆ กัน เป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย

2. การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการเป็นกลุ่มที่มีความสนใจ ความต้องการหรือปัญหาคล้ายคลึงกัน โดยช่วยให้ผู้รับบริการแต่ละคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ได้เรียนรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม และรู้จักวางแผนเพื่อการศึกษา อาชีพ และชีวิตในอนาคต

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มเป็นการช่วยเหลือแก่ผู้คลที่มีปัญหาและความต้องการที่คล้ายคลึงกัน โดยเปิดโอกาสให้คนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา

และการตัดสินใจ นอกจากนั้นสมาชิกภายในกลุ่มยังได้เรียนรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รู้จักวางแผนชีวิตของตนเอง การแนะแนวเป็นกลุ่มเป็นวิธีการแนะแนวที่ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน และประหยัดค่าใช้จ่าย

ความหมายของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2523 : 10) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ (Career Group Guidance) หมายถึง กระบวนการในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ โดยการให้การแนะแนวเป็นกลุ่มหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ โดยให้ผู้รับคำแนะนำเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และได้กล่าวถึงหลักการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า ผู้ดำเนินการแนะแนวควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

1. การแนะแนวอาชีพเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. นักแนะแนวอาชีพยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
3. การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
4. การแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน
5. ผู้ทำหน้าที่แนะแนวอาชีพจะต้องมีคุณสมบัติของนักแนะแนวที่ดี และได้รับการฝึกอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ

อบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ

6. ต้องตระหนักว่าการเลือกอาชีพและประกอบอาชีพของบุคคลมีความสำคัญต่อบุคคลและประเทศชาติ

7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นสิ่งที่ต้องศึกษา
8. ต้องตระหนักถึงการศึกษาทั่วไป
9. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีความหยืดหยุ่น

10. การแนะแนวอาชีพจะต้องคำนึงถึงความต้องการด้านเศรษฐกิจและโอกาสที่บุคคลจะได้ทำงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

งานวิจัยในประเทศ

จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ (2525 : 62) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดราชโอรส จำนวน 70 คน ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแนะแนวอาชีพมีคะแนนปัญหาในการเลือกอาชีพทุกด้านต่ำกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

กฤษฎา จันทรวีภาค (2527 : 34) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ จำนวน 70 คน ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ มีผลสัมฤทธิ์เรื่องอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์ (2530 : 52) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้นหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

ประเสริฐ พรหมศร (2531 : 69) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจำการบุญ จำนวน 24 คน ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ มีเจตคติต่ออาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ

รสรินทร์ ลำไย (2534 : 40) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนด้านอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุคมอรุณี จำนวน 80 คน ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนด้านอาชีพมีเจตคติสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ใช้ชุดการสอนด้านอาชีพ

งานวิจัยต่างประเทศ

คล๊าค (Clark, 1977 : 1886 - A) ได้ศึกษาผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยมีจุดประสงค์การศึกษาว่า กระบวนการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่จัดขึ้นในโรงเรียนจะสามารถเพิ่มระดับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนที่เข้าร่วมกระบวนการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มได้ และยังสามารถเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าของตนเองได้ด้วย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 9 จำนวน 170 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ คะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพ การยอมรับตนเอง เพศ และระดับสติปัญญา นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพของไครท์ และแบบวัดการเห็นคุณค่าของตนเองของคูเปอร์สมิท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพและคะแนนการเห็นคุณค่าของตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

ยัง ทอดด์ และเบอร์ตัน (Youngue, Todd and Burtor, 1981 : 369 - 373) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอาชีพในชั้นเรียน กับการสอนจากประสบการณ์จริงที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐเวอร์จิเนียตอนใต้ จำนวน 46 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวนเท่ากัน กลุ่มทดลองจะออกไปเยี่ยม

สถานที่ประกอบอาชีพ และบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ สัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนเกี่ยวกับภาวะทางอาชีพในชั้นเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า คะแนนภาวะทางอาชีพของนักเรียนในกลุ่มทดลองเพิ่มมากขึ้นและเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม สรุปได้ว่าวิธีการสอนโดยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจะช่วยให้ภาวะทางอาชีพของนักเรียนดีขึ้นมากกว่าวิธีการสอนในชั้นเรียน

เพอร์ซิง และคิมโทพอลัส (Pershings and Demetropoulus. 1981 : 455 - 458)

ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในมลรัฐอินเดียนา ที่มีต่อการแนะแนวและระบบการแนะแนวในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการแนะแนวอาชีพเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในโรงเรียน แต่ในการปฏิบัติจริงด้านการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนนั้นยังอยู่ในระดับที่ไม่พอเพียงกับความต้องการของนักเรียน

เดวิส และฮอร์เน (Davis and Horne. 1986 : 261) ได้ศึกษาผลของการให้

คำปรึกษาเป็นกลุ่ม และการจัดหลักสูตรอาชีพศึกษาที่มีต่อการตัดสินใจด้านอาชีพและภาวะทางอาชีพโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัคร จำนวน 119 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 17 - 34 ปี แบ่งเป็นกลุ่มที่เรียนจากหลักสูตรอาชีพ 71 คน และกลุ่มได้รับคำปรึกษา 48 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลของวิธีให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและการจัดหลักสูตรอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจด้านอาชีพและภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านภาวะทางอาชีพที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบด้านเจตคติต่ออาชีพมีการพัฒนาขึ้นหลังจากการได้รับการทดลองทั้ง 2 วิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ สรุปได้ว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพดีขึ้น

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

ทองเรือน อมรรักุล (2520 : 4) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มคือ การที่เอ็กต์บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกันอยู่ ก็ถือเป็นกลุ่มได้ถ้าสมาชิกนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2521 : 4 - 6) ที่ได้ร่วมกันได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า

1. กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุด 2 คน มาประกอบกัน

2. กลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน หมายความว่า ทั้งกลุ่มและบุคคลจะแยกจากกันไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีปฏิริยาตอบโต้กันทั้งทางด้านความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำ หรือคำพูด

3. มีความสนใจร่วมกันกับเพื่อนสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

4. มีการปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมาย จึงต้องมีการกำหนดหน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

พนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 11) ได้สรุปความหมายของกลุ่มจากผลการศึกษาทาง จิตวิทยาสังคม สังคมวิทยาและมนุษยวิทยาว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปทำงาน ร่วมกันด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกัน และช่วยกันสร้างสรรค์บูรณาการแห่งบุคลิกภาพแต่ละบุคคล ยอมรับความเห็นของกันและกัน และมีการควบคุมตนเอง

กัลลี (Gully. 1963 : 62) ได้กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ ร่วมกัน กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิก แต่ละคนด้วย

2. มีผลงานอันเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารกันทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมปี (Kemp. 1964 : 24 - 25) กล่าวถึงความหมายของกลุ่มว่า

1. กลุ่มประกอบด้วยคนสองคนขึ้นไปมารวมกันที่ใดที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. กลุ่มไม่จำเป็นจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะด้วยกัน แต่มีอะไรสักอย่าง ที่แสดงว่า เป็นพวกเดียวกัน

3. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลสองคนขึ้นไปมารวมกันอยู่ที่แห่งใดแห่งหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใช้และไม่ใช้ภาษา มีผู้นำและสมาชิกหรืออาจจะไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัย กันและกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และให้ความเคารพในความ คิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

จากคำกัศความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร นัตรศุภกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอา ประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

ในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่มหรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงานในครั้งนั้นด้วย

เซอร์โรลด์ (Herrold. 1952 : 492 - 504) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหา หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

โธลเซน (Ohlsen. 1970 : 6 - 7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 แบบคือ

1. กิจกรรมที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเป็นผู้นำการอภิปรายเพื่อที่สมาชิกจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยปกติผู้นำกลุ่มชนิดนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ หรือสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์สำหรับตน เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในช่วงโมงเรียนเป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้สมาชิก
2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นต้น

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ร่วมมือในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนทท์ (Bennett. 1963 : 8 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัวจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ การศึกษากลุ่มเรื่องชีวิตการทำงาน และปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ การได้มีโอกาสศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2. ก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสระบายความเครียดทางอารมณ์ ทำให้สมาชิกเข้าใจและได้ข้อคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งได้มีโอกาสศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อบอุ่นผ่อนคลาย และนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิตของตน นอกจากนี้กลุ่มยังเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนวินิจฉัยปัญหาของตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้ผู้คลบบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการแนะนำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะทั่ว ๆ ไปของปัญหา

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530 : 137 - 140) กล่าวถึงความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง โดยปกติคนทั่วไปอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเอง ไม่จำเป็นให้คนอื่นช่วยชี้แจงว่าตนเองเป็นคนอย่างไร ในทางจิตวิทยาแล้วมนุษย์ย่อมเข้าใจตนเอง แต่บางด้านอาจจะไม่เข้าใจตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือบางครั้งก็อาจเข้าใจตนเองผิดได้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนมีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมโดยกลวิธีที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้กิจกรรมก็อาจช่วยมนุษย์ได้ โดยเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพของตนเองทุก ๆ ด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่ม ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิก จะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่มคือ ความร่วมมือซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มมีความเข้าใจตนเอง มีความเข้าใจบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัวจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

เจลิม วราวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ (ประพนม เดชชัย. 2531 : 103 ; อ้างอิงมาจาก เจลิม วราวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ. 2520 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลักษณะใด จะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกกลุ่มมารวมกัน ถ้ายังไม่รู้จักกันดีพอ ทุกคนจะสงวนท่าทีไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน เช่น อาจจะมีการแนะนำตัว เป็นต้น

2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage) เมื่อสมาชิกภายในกลุ่มรู้จักกันแล้ว กลุ่มจะเริ่มคิดเป้าหมายของกลุ่ม และภารกิจของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และกิจกรรมที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องร่วมกันทำงาน

3. ขั้นระดมความคิด (Storming Stage) เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานเริ่มจริงจังมากขึ้น สมาชิกภายในกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์ และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้สอนอาจมี 2 บทบาท คือ ปลดปล่อยให้ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพัง หรือเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

4. ขั้นกระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage) เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจบทบาทของตนเองเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินการของกลุ่มเป็นไปด้วยดี

5. ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage) เป็นขั้นสุดท้ายเมื่อสมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว ภารกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วย ทำให้กลุ่มเริ่มสลายตัว ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทในการทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมา เพื่อทำการสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการนำผลไปใช้หรือนำไปศึกษาค้นคว้า

คมเพชร จัตรสุกุล (2522 : 23 - 24) กล่าวถึง ระยะการพัฒนาของกลุ่มว่าการที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้น กลุ่มจะต้องผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันกันและมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ
3. ระยะที่กลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

วีณา วโรตมะวิชัย (2530 : 252 - 253) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว เขาจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเอง อันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมเป็นจุดเดียวกัน
4. ขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวไปอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

จากลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ลำดับขั้นของการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นค้นพบ ขั้นวิเคราะห์ และขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น

กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทศนา แคมมณี (2522 : 201 - 202) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีว่า มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดีโดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนได้ลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนอกจากนั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาคัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับมาอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง ผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะต้องพยายามแสดงให้สมกับบทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ทำให้เข้าใจในความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานาน อาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

จากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่ากิจกรรมที่ใช้ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และกลุ่มย่อย ซึ่งแต่ละกิจกรรมก็มีข้อดีที่แตกต่างกัน จึงควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ต้องการ

คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

กมลเพชร ฉัตรสุภากุล (2530 : 15 - 19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่า นอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่เกิดขึ้นมีดังนี้

1.1 การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตัวในสังคม และขณะเดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ด้วย

1.3 การพัฒนาทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีการเคารพบุคคลอื่น

จึงจะทำให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว จะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ในขณะที่บุคคลมีความซาบซึ้งในกิจกรรมต่าง ๆ เขาอาจจะพัฒนาความสนใจที่แน่นอน เมื่อมีการปฏิบัติในกลุ่ม บุคคลจะได้ทำงานบางอย่าง ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลที่มาจากครอบครัวต่างกัน ได้เรียนรู้เรื่องของสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม นั้นหมายความว่ามีความเข้าใจในเรื่องปกติวิสัยของสังคม (Social Norm) ดีขึ้น

1.4 คุณค่าด้านอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบางประเภทไม่ใช่ว่าจะให้ข้อเสนอแนะทางอาชีพเท่านั้น แต่จะให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพต่าง ๆ เช่น คนตรี ศิลปะ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต กล่าวคือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประสบการณ์และอาชีพ ถ้าหากความสัมพันธ์นั้นเป็นไปได้อย่างดีย่อมแสดงให้เห็นว่ามีโอกาสจะประกอบอาชีพได้ดี ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน มีคุณค่าต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

1.5 ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ ในขณะที่นักเรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มนั้น อาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ ตัวอย่างเช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ การประสานงาน เป็นต้น กลุ่มความสนใจที่นักเรียนเป็นสมาชิก อาจจะเป็นด้านการละคร การเขียน การกีฬา การถ่ายรูป ก็ย่อมจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะเฉพาะอย่างดีขึ้น สรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เข้ากลุ่มย่อยจะได้รับโอกาสอันดีมีประโยชน์ต่อตนเองมากกว่านักเรียนที่ไม่เข้า

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจอย่างลึกในตัวสมาชิก

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดีในโรงพยาบาลคลินิค จะนำวิธีการกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยการทำการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม สำหรับโรงเรียน ผู้เรียนมีปัญหาคล้ายคลึงกันอาจได้รับความช่วยเหลือ โดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย ก็จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียน (Values To The School And Community) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าในการสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ช่วยสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม ช่วยพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปฏิตวิสัยทางสังคม ช่วยสร้างความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ มีคุณค่าในด้านการวินิจฉัย ด้านการบำบัด และมีคุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชนส่วนในด้านคุณค่าต่ออาชีพนั้น กิจกรรมกลุ่มบางประเภทยังให้ข้อเสนอแนะทางอาชีพและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพอีกด้วย

ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

เยาพา เคชะคุปต์ (2517 : 34) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนประสบผลดีว่า ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 5 - 15 คน ซึ่งสอดคล้องกับ จำเนียรช่วงโชติ และคนอื่น ๆ (2521 : 5) ที่กล่าวว่าในวงการศึกษา นักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะสามารถเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในการเรียนรู้จะได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

คมเพชร นัตรศุกุล (2530 : 26) กล่าวถึงขนาดของกลุ่มว่าอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกัน จะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็น สมาชิกจะต้องทำงานซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่คนอื่นรู้สึกกับคั้งใจที่ไม่ม้งานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน ขนาดของกลุ่มจะใหญ่เท่าใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

อ็อตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) กล่าวว่ากลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมีฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9 - 10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ชอว์ (Shaw. 1971 : 4) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มแตกต่างออกไปว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คนเป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีสมาชิก 30 คนขึ้นไปจะจัดเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ และถึงแม้ว่ากลุ่มที่มีสมาชิก 30 คน ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญแต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก จะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

จากที่กล่าวมาในข้างต้นพอสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มควรมีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึง เห็นความสัมพันธ์ของสมาชิกได้อย่างใกล้ชิด และช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี

เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

ทรอทเซอร์ (ชูชัย สมितिไกร. 2527 : 18 - 19 ; อ้างอิงมาจาก Trotzer. 1977)

ได้ให้ความเห็นว่าเกี่ยวกับกำหนดเวลาและความถี่ของการเข้ากลุ่มไว้ว่า หากจัดทำกับสถานศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น โรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลาเป็นคาบ คาบละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่า ควรจะใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ได้ก็ยิ่งดี

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973 : 105) กล่าวว่าทำให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อย อาจจัดเป็นสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้ากลุ่มต้องคำนึงถึงวัยของสมาชิกด้วย

จากข้อความที่กล่าวมาในข้างต้นพอสรุปได้ว่า เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและวัยของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มควรจะไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง และควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

สาส์ จบศรี (2531 : 48) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม “ ศิวศิริราษฎร์บำรุง ” จังหวัดปทุมธานี จำนวน 16 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 94) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อเสนเหตุผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาริสา เครื่องพนัส (2536 : 36) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนป่าซาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จักรวาล ภูวนันท์ (2537 : 72) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิทย์ ดวงเวียง (2538 : 54) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดยาเสพติดที่เลิกยาแล้ว อยู่ในระยะพักฟื้น จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการปรับตัวกับครอบครัวดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

สปรองเกอร์ (นิภา วิจิตรศิริ. 2525 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Spranger. 1973 : 13) ได้ศึกษาการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการสอนวิชาภาษาต่างประเทศที่มหาวิทยาลัย Fujen ประเทศไต้หวัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 2 ที่เรียนภาษาเยอรมัน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ

เบิร์คเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ได้ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนเกรด 3, 4, 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนร่วมในชั้นเรียนตามปกติ และนักเรียนจำนวน 75 คน ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เดวิส (Davis. 1988 : 2263) ได้ศึกษาผลการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 104 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ และยังสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพได้อีกด้วย

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ

ความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ

ชอฟสตอลล์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Shofstall. 1973) กล่าวถึงการรับรู้อาชีพของนักเรียนว่า นักเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงาน ความสำคัญ และลักษณะของงานหรืออาชีพต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ความสนใจ ความชอบของตนเองเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน

ทอมสัน (Thompson. 1973 : 203) ได้กล่าวถึงการรับรู้ด้านอาชีพ (Career Awareness) ว่าเป็นกระบวนการในระยะแรกของชีวิตที่จะเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

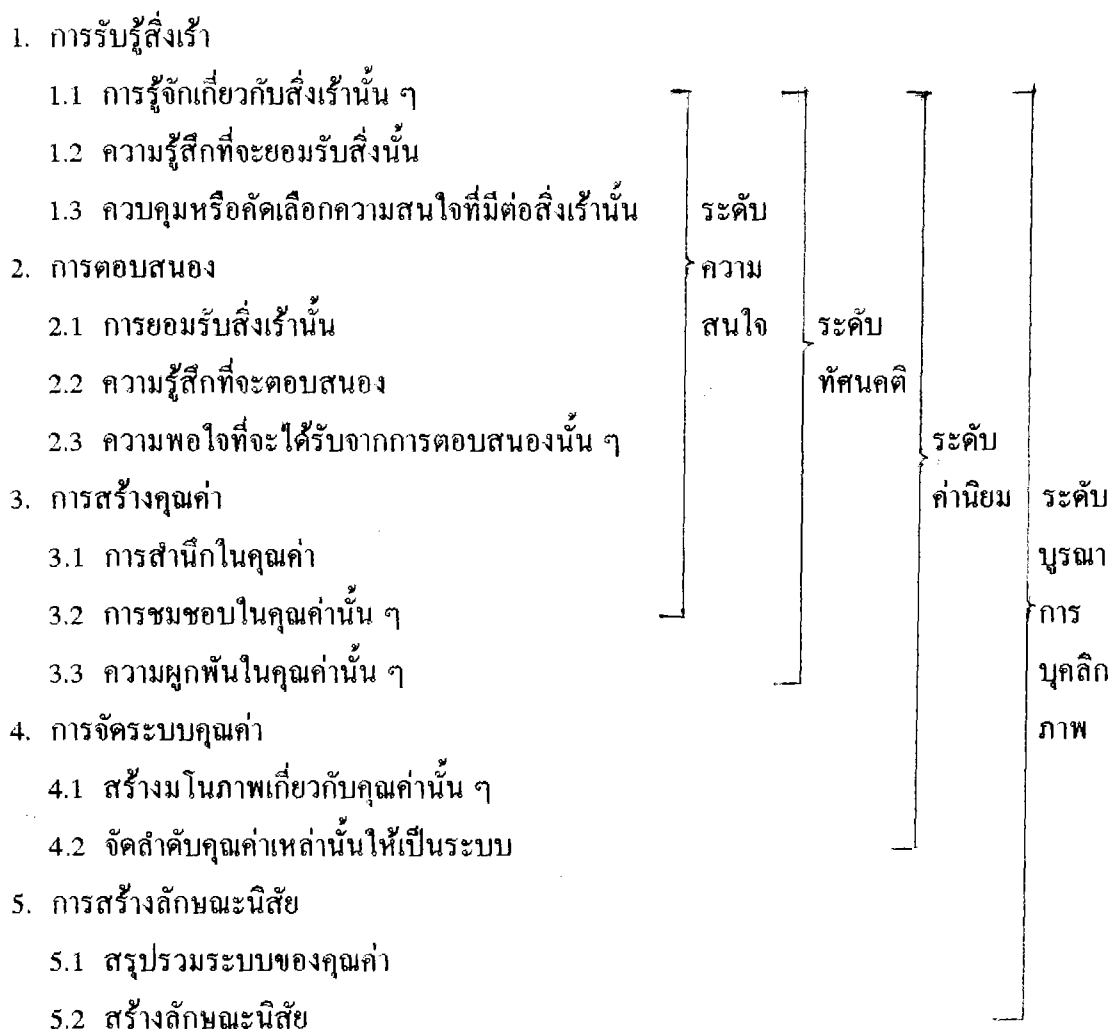
เคอร์รี่ (Currie. 1975 : 347) ได้กล่าวถึงการรับรู้ด้านอาชีพว่า หมายถึง การที่บุคคลใช้ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ ตลอดจนความเชื่อของตนเองพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพว่ามีผลดีและเป็นประโยชน์ต่อตนเองมากน้อยเพียงใด

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 119) กล่าวว่า การรับรู้ด้านอาชีพ หมายถึง การที่เด็กเริ่มจะเรียนรู้ว่า ในโลกนี้มีอาชีพต่าง ๆ มากมาย เริ่มเข้าใจโลกของตนเองอย่างคร่าว ๆ และสามารถรู้ว่า เครื่องแบบ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าบุคคลประกอบอาชีพอะไร อาชีพที่บิดามารดาของเขาประกอบนั้นต่างจากอาชีพของบิดามารดาของเพื่อนอย่างไร มีอาชีพอะไรบ้างที่เขาสนใจ และให้รู้รายละเอียดให้มากขึ้นและรู้ลักษณะอย่างคร่าว ๆ

จากความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การรับรู้ด้านอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของอาชีพ ลักษณะอาชีพ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จในอาชีพ อาชีพในชุมชน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์กับวิชาที่เรียนกับอาชีพ ตลอดจนพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ความสนใจ ความชอบของตนเองเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่โลกของอาชีพได้

ความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพ

ความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพปรากฏอยู่ในโครงสร้างและรูปแบบของพัฒนาการด้านความรู้สึก ซึ่ง บลูม และคนอื่น ๆ (เชดคักค์ โฆวาลินส์. 2520 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Bloom and others. 1971) โดยอธิบายไว้ดังนี้

จากโครงสร้างและรูปแบบพัฒนาการด้านความรู้สึกต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การได้รับข้อมูลต่าง ๆ ด้านอาชีพหรือการรับรู้ด้านอาชีพเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการด้านความรู้สึกเกี่ยวกับอาชีพในระดับความสนใจ ระดับทัศนคติ ระดับค่านิยม และระดับบูรณาการบุคลิกภาพ ดังนั้น จึงควรให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางด้านอาชีพที่เหมาะสม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ และทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ดังมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ (Self Concept Theory)

อัตมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง คือ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นจริงหรือไม่จริงก็ได้ เป็นสิ่งที่บุคคลพิจารณาตนเองว่าเป็นคนอย่างไร มีความหมายเช่นเดียวกับการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ดังที่ อิงลิชและอิงลิช (English

and English. 1970 : 486 - 488) ให้คำอธิบายว่า อັตมโนทัศน์ คือ ความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อตนเองรวมทั้งความรู้ ความรู้สึก และทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาเชื่อว่าพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกเป็นผลเนื่องมาจากอັตมโนทัศน์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึก ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตนเอง และรวมถึงความสามารถของตนเองด้วย ดังที่ รอเจอร์ส (Rogers. 1951 : 494) ให้ความเห็นว่าการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของคนนั้น จะต้องศึกษาความคิดของบุคคลให้มากที่สุดเพราะพฤติกรรมของคนนั้น เป็นผลเนื่องมาจากความนึกคิดและทัศนคติที่มีต่อตนเอง และ มีด (Mead. 1934 : 30) ได้ศึกษาและเชื่อว่าอັตมโนทัศน์นั้นเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ดังนั้นอັตมโนทัศน์จึงพัฒนามาตั้งแต่วัยทารก เมื่อเด็กโตขึ้นก็สามารถแยกได้ว่า อะไรเป็นอะไร เมื่อเด็กสามารถพูดได้ เด็กจะมีการพัฒนาอັตมโนทัศน์ และการรับรู้คุณค่าของตนเองเร็วขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะการมีชีวิตในโรงเรียนเด็กจะได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ จากกลุ่มเพื่อนและครู ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนและอັตมโนทัศน์

ซูเปอร์ (Super. 1951 : 80) ได้สรุปอิทธิพลเกี่ยวกับอັตมโนทัศน์ที่มีต่อการเลือกอาชีพไว้ว่า การเลือกอาชีพเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งบุคคลได้คิดคำนึงและมุ่งหมายเอาไว้ เขาจะมีอັตมโนทัศน์และรู้ว่าตนเป็นคนแบบใดจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต ที่เขาต้องแสดงหลายบทบาทซึ่งช่วยให้เขาค้นพบว่าอะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเล่น การงานที่เขาแสดงออก ขณะเดียวกันก็จะประเมินค่าสิ่งนั้นจากทักษะและปฏิกิริยาตอบสนองของคนอื่น ๆ เมื่อเห็นว่าตนสามารถทำอะไรได้ดี และเกิดความพึงพอใจจากผลสำเร็จที่ผ่านมาช่วยพัฒนาให้เขาเห็นภาพตนเองเด่นชัดขึ้น เติบโตขึ้นจากประสบการณ์ต่าง ๆ จะเกิดเป็นอັตมโนทัศน์ช่วยให้เขาเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และอยู่ในสภาพที่เขาต้องการอย่างแท้จริง

✓ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

✓ ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 104 - 107 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) ได้กล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางอาชีพโดยแบ่งเป็น 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึคนึกคิดที่มีต่อตนเองหรืออັตมโนทัศน์ โดยเริ่มจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้นและได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับขั้นการเจริญเติบโตนี้ จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเรื่องอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพื่อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4-10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพื่อฝัน และอาจจะมีการเล่นหรือแสดงบทบาทตามความเพื่อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยใช้ความชอบ และความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตนเอง และมีความต้องการอยากจะทำ หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยการสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรืองานอดิเรก หรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้น ๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงาน และจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับขั้นการสำรวจแบ่งเป็นระยะย่อย 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน ในช่วงอายุ 15 - 17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้งานทำ สำหรับระยะนี้นั้นจะมีการลองเลือกลองปฏิบัติ อกิปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสบการณ์อื่น ๆ

ระยะที่ 2 ระยะหวั่นไหวหวัต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหวั่นไหว หวัต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 18 - 21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และโอกาสที่จะได้งานทำ นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน โดยพยายามหาประสบการณ์จากการฝึกงาน หรือพยายามศึกษาวิชาพื้นฐานในการประกอบอาชีพนั้น ๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22 - 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานในอาชีพที่เลือกนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ในช่วงอายุ 24 - 44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความพยายามในการทำงาน เพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร ในระยะต้น ๆ ของขั้นการสร้างหลักฐานอาจจะมี การทดลองงาน และเปลี่ยนแปลงงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือเปลี่ยนงาน สำหรับขั้นการสร้างหลักฐานนี้แบ่งเป็นระยะย่อย 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองการปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 25 - 30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานอีกครั้งหนึ่งหรือสองครั้งจึงจะพบงานที่ยึดเป็นอาชีพถาวร แต่สำหรับบางคนจะไม่มีระยะนี้ คือ เขาจะประกอบอาชีพที่ถาวรเลย ไม่มีการเปลี่ยนงาน

ระยะที่ 2 ระยะสร้างความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 31 - 44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแบบแผนงานอาชีพที่กระจำจัด เพื่อสร้างงานให้มั่นคงและพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพหรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง อยู่ในช่วงอายุ 45 - 64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้ว เพื่อสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นเสื่อมถอย เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญาและพลังทางร่างกายมีการเปลี่ยน กิจกรรมของงาน และหยุดงานนั้นไปในที่สุด หรืออาจจะมีกิจกรรมอื่น ๆ หรืองานครึ่งเวลา หรืองานอดิเรก ทดแทนงานของอาชีพเดิม สำหรับขั้นเสื่อมถอยนี้จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง อยู่ในช่วง 65 - 70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การทำงาน ลักษณะของงานหรืออาจทำงานเป็นบางช่วงเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือ ตั้งแต่อายุ 71 ปีขึ้นไป เป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง บางคนอาจหยุดทำงานอย่างมีความสุข ส่วนบางคนอาจพบแต่ความไม่สมหวัง หรือบางคนอาจทำงานไปเรื่อย ๆ จนสิ้นอายุขัย

กิ้นซ์เบิร์ก (Osipow, 1973 : 84 - 88 ; citing Ginberg, 1972) ได้แบ่งพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล เป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะความคิดฝัน (Fantasy Period) อยู่ในช่วงอายุก่อน 11 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้เป็นการเลือกตามที่ตนเองต้องการเพียงด้านเดียว เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความต้องการที่จะเป็นเมื่อตนเองเป็นผู้ใหญ่ ในระยะนี้เด็กยังไม่มีความสามารถในการประเมินขีดความสามารถของตนเอง ยังไม่ได้คำนึงถึงโอกาสที่เป็นไปได้ และขอบเขตของความเป็นจริง และข้อจำกัดต่าง ๆ แต่เป็นการเลือกที่ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม นับเป็นเวลาที่เด็กเริ่มพัฒนาทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับงาน
2. ระยะที่ไม่ตกลงใจเลือกอาชีพที่แน่นอน (Tentative Period) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11 - 17 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้กว้างไกลมากขึ้น เด็กจะเริ่มรู้สึกและยอมรับว่า เขาชอบที่

จะทำกิจกรรมบางประเภทได้ดี เป็นการเริ่มตระหนักถึงความต้องการในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต การพิจารณาเลือกอาชีพในระบายนังเป็นการเลือกที่พิจารณาองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองในด้านความสนใจ ความสามารถและค่านิยมของตนเอง โดยมักจะเป็นในลักษณะตอบสนองความพึงพอใจในอนาคตมากกว่าปัจจุบันและมีค่านึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นและข้อจำกัดในอาชีพนั้น ๆ ในระยะนี้สามารถแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ได้ 4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเลือกอาชีพโดยค่านึงถึงความสนใจ (Interest Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11 - 12 ปี เด็กจะพิจารณาวางแผนการเลือกอาชีพจากความสนใจของตนเองโดยไม่ค่านึงถึงความสามารถของตนเอง และส่วนมากจะสัมพันธ์กับความต้องการหรือจินตนาการในความคิดฝัน (Fantasy Period)

ขั้นที่ 2 การเลือกอาชีพโดยค่านึงถึงความสามารถของตนเอง (Capacity Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 13 - 14 ปี เด็กจะเริ่มประเมินความสามารถของตนเองและพิจารณาเลือกอาชีพ โดยใช้ความสนใจและความสามารถของตนเองเป็นหลักในการพิจารณา

ขั้นที่ 3 การเลือกอาชีพโดยพิจารณาจากค่านิยม (Value Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15 - 16 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้ จะเป็นการพิจารณาจากค่านิยมของเด็กโดยที่เด็กจะเริ่มสังเกตว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ตนเองต้องการในชีวิต

ขั้นที่ 4 ระยะของการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) เป็นช่วงสุดท้ายของระยะนี้ โดยทั่วไปเด็กจะเริ่มสุขุมขึ้นและพิจารณาสิ่งต่าง ๆ จากข้อเท็จจริง และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยค่านึงถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนเอง เขาจะตระหนักได้ว่าการตัดสินใจของเขาจะเป็นผลต่อเนื่องไปในอนาคตของเขาด้วย ซึ่งในที่สุดเขาจะเริ่มจัดระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องอาชีพ ความสามารถทางอาชีพ และคุณค่าทางอาชีพให้มีความเหมาะสมกับตนเองและบทบาทเพศของตนเองได้

3. ระยะของความเป็นจริง (Realistic Period) อยู่ในช่วงอายุ 17 ปีจนถึงวัยผู้ใหญ่ ในระยะนี้บุคคลจะพิจารณาเลือกอาชีพโดยพิจารณาตนเองและพิจารณาอาชีพประกอบกันตามสภาพความเป็นจริงและข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น โอกาสที่จะเตรียมการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพนั้น ๆ การเลือกอาชีพในระยะนี้จึงมิใช่การเพื่อฝันอีกต่อไป แต่เป็นการผสมผสานกันระหว่างความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และค่านิยมของตนเองกับโอกาสที่จะเป็นไปได้ในสภาพจริง ระยะนี้แบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ระยะของการสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) บุคคลจะสำรวจอาชีพต่าง ๆ ว่าอาชีพใดเหมาะสมกับตนเอง โดยค่านึงถึงความสนใจและค่านิยมของตนเองเพื่อพยายามที่จะตัดสินใจให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น เช่น ลองเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ หรือหาประสบการณ์ในการทำงาน

3.2 ระยะของการรวมตัวของความคิดที่จะเลือกอาชีพ (Crystallization Stage)
อยู่ในช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป ขั้นนี้บุคคลพร้อมจะเลือกอาชีพ เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ มีความชัดเจน เกิดการยอมรับความสามารถของตนเอง และได้คำนึงถึงจุดประสงค์ของอาชีพที่ตนเองจะเลือก เป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก่อนที่จะเตรียมตัวฝึกฝนหาความรู้ และประสบการณ์ในอาชีพที่ตนเองเลือก

3.3 ระยะการเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงลงไปและเริ่มวางแผนที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง มิใช่เป็นเพียงการตัดสินใจอย่างกว้าง ๆ ว่าจะประกอบอาชีพด้านใดเท่านั้น ในระยะนี้บุคคลจะหาความรู้เพิ่มเติมและฝึกฝนประสบการณ์เฉพาะอาชีพ ถ้าปรากฏว่างานที่เลือกไว้นั้นไม่เหมาะสมกับตน บุคคลก็จะเข้ารับการฝึกฝนเฉพาะอาชีพด้านใดด้านหนึ่งเพิ่มเติม เพื่อเป็นการหาความรู้เพื่อเตรียมเลือกอาชีพใหม่ต่อไป

จากทฤษฎีอัตมโนทัศน์และทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่าบุคคลจะได้รับประสบการณ์ และมีความคิดเกี่ยวกับอาชีพมาตั้งแต่วัยทารก ประสบการณ์เหล่านั้นจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้ การตัดสินใจนี้จะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น และดำเนินไปตลอดช่วงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องคือ การเข้าใจตนเอง สามารถพิจารณาเลือกอาชีพจากลักษณะของตนเอง โดยบุคคลต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของอาชีพ รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ ในการรับรู้หรือตระหนักรู้ในงานและอาชีพนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สัมพันธ์กับวัยและความต้องการของบุคคล จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพที่กล่าวมา จะเห็นว่าขั้นพัฒนาการทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี เด็กในระยะนี้จะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตนเอง และมีความต้องการอยากจะทำอะไร หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

การพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพ

ในการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพ นักเรียนควรรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Shofstall. 1973)

1. พัฒนาการและความก้าวหน้าด้านอาชีพ
2. โลกของงานและอาชีพ
3. คุณลักษณะของงานแต่ละประเภท
4. คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ
5. งานและอาชีพในชุมชน
6. ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ที่เรียนกับอาชีพ

7. การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ โดยพิจารณาถึงความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ การเรียนและการมีประสบการณ์ในอาชีพ

วรรณ พรหมบุรณย์ (2526 : 8) กล่าวถึงการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพว่าควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้ความคิดเห็นส่วนตัวของแต่ละคนในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง
2. ให้นักเรียนรับรู้เรื่องความหลากหลายของงาน
3. ให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของงานที่มีต่อเนื่องกัน
4. ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจข้อจำกัดของงานแต่ละอย่าง
5. ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตน
6. ให้นักเรียนเกิดทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอน กระบวนการและชนิดของงาน
8. ให้นักเรียนเข้าใจสภาพแวดล้อม โลกของงานและตลาดแรงงานในปัจจุบัน
9. ให้นักเรียนสามารถใช้เวลาว่างในแต่ละวันอย่างมีประสิทธิภาพ
10. ให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความคิดเห็นและเจตคติส่วนตัวของตนต่อผู้อื่น
11. ให้นักเรียนสามารถวางแผนการล่วงหน้าและมองเห็นผลดีของการวางแผน
12. ให้นักเรียนเรียนรู้การทำงานและบทบาทของแต่ละคนในงานนั้น ๆ
13. ให้นักเรียนเรียนรู้ลักษณะของงานแต่ละอย่างที่ต้องใช้ทักษะ และความสามารถต่างกัน
14. ให้นักเรียนสามารถวางแผนอนาคตของตนเองเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในภายภาคหน้า

นอกจากนี้ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 62 - 63) ยังได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการสอนเกี่ยวกับอาชีพ โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การรู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง (Self Awareness) เน้นขั้นตอนที่จะช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการ ความสามารถ บุคลิกภาพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของตนเอง

ขั้นที่ 2 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Awareness) เน้นขั้นตอนการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและโลกของงานอย่างกว้าง ๆ โดย

ประการที่หนึ่ง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถสำรวจเกี่ยวกับตนเองและช่วยให้เข้าใจตนเองได้ดีขึ้น

ประการที่สอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพแต่ละอาชีพ

ประการที่สาม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทหรือกลุ่มอาชีพ

ประการที่สี่ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความชอบไม่ชอบเกี่ยวกับอาชีพแต่ละอาชีพ

ประการที่ห้า ให้นักเรียนอภิปรายถึงบทบาทและความสำคัญของอาชีพแต่ละอาชีพ

ประการที่หก ให้นักเรียนอภิปรายถึงบทบาทของบุคคลที่จะประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ

ขั้นที่ 3 การปฐมนิเทศเกี่ยวกับอาชีพ (Career Orientation) เน้นขั้นตอนการปฐมนิเทศเกี่ยวกับประเภทหรือกลุ่มอาชีพและรูปแบบของชีวิตที่เกี่ยวกับอาชีพประเภทนั้น ๆ หรือกลุ่มนั้น ๆ

ขั้นที่ 4 การสำรวจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Exploration) เน้นขั้นตอนของการสำรวจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ องค์ประกอบและทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับแต่ละอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสภาพของงาน ที่มีต่อจิตใจของผู้ประกอบอาชีพแต่ละประเภท ความสำคัญของงานนั้น ๆ ตลอดจนการเตรียมช่วยเหลือนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายของอาชีพในอนาคต

ขั้นที่ 5 การเตรียมตัวเกี่ยวกับอาชีพ (Career Preparation) เน้นการเตรียมตัวที่จะเข้าสู่อาชีพ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะเข้าสู่อาชีพ และในขั้นนี้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อจะช่วยให้การเลือกอาชีพของนักเรียนประสบผลสำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ

งานวิจัยในประเทศ

สมปอง สุขสูงการกิติ (2530 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการสำนึกด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 จำนวน 60 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ชุดแนะแนวอาชีพ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการสำนึกด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาริสา เครื่องพนัส (2536 : 36) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2535 จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุริรัตน์ วิไลรัตน์ (2537 : 63) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2536 จำนวน 28 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิลัน ทำไร่ (2538 : 41) ได้ศึกษาผลการใช้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกเคนส์ (Dickens. 1985 : 2502) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยการใช้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพและทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษามลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพมีการรับรู้ด้านอาชีพและทัศนคติสูงขึ้นหลังได้รับการสอน แต่ไม่พบความแตกต่างของการรับรู้ด้านอาชีพและทัศนคติระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ไมล์ส (Miles. 1988 : 2527) ได้ศึกษาผลของการสอนการรับรู้ด้านอาชีพ และแนวคิดในการตัดสินใจเลือกอาชีพแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐนิวยอร์ก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพและแนวคิดในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

คอร์โซ (Corso. 1991 : 188) ได้ศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปร การรับรู้ด้านอาชีพ เพศ และเชื้อชาติของนักเรียน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าการรับรู้ด้านอาชีพสามารถพัฒนาได้โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ การสอนการรับรู้อาชีพ การใช้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพ การใช้กิจกรรมกลุ่ม การใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว และการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

ตอนที่ 4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

ความหมายของอาชีพอิสระ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2517 : 5) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคลเป็นเจ้าของธุรกิจ หรือเป็นส่วนในธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งคือ การที่บุคคลประกอบอาชีพหารายได้โดยไม่มีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง

สุริพร ศรีทองกิติกุล (2521 : 5) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง งานอาชีพที่แต่ละบุคคลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำมาหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องไปรับจ้างผู้อื่นเสมอไป หรือจะไปรับจ้างก็ทำได้

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ (2529 : 5) ได้ให้ความหมายของอาชีพอิสระไว้ว่า หมายถึงอาชีพที่หารายได้ ได้เองโดยไม่มีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง

สุรเดช วิเศษสุรการ (2530 : 10) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับอาชีพส่วนตัวว่า หมายถึงงานที่ไม่ใช่งานรับจ้าง ไม่รับราชการ ไม่เป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะเริ่มจากร้านแผงลอย หาบเร่ แล้วขยายเป็นห้องแถว ต่อไปอาจเปิดสาขาเพิ่มขึ้นอีก

ทิพวัน ถือคำ (2533 : 43) ได้ให้ความหมายอาชีพอิสระไว้ว่า คือ การประกอบอาชีพซึ่งผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการเองโดยยึดว่าเป็นอาชีพอิสระ เพราะผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นลูกจ้างในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

กรมสามัญศึกษา (2535 ค : 15) ได้ให้ความหมายการประกอบอาชีพอิสระไว้ว่า คือ การรวมกลุ่มของนักเรียน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียนโดยมีการวางแผน การจัดการ และดำเนินการด้วยกลุ่มตนเองตามสภาพเวลา กำลังความสามารถ จนก่อให้เกิดคุณธรรม และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลผู้ประกอบธุรกิจของตนเองหรือลงทุนร่วมกับผู้อื่น โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง มีการดำเนินการและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างอิสระ

ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ

กุนนาร์ (สัญญา จัดตานนท์. 2527 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Gunnar. n.d.) กล่าวว่า อาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหารว่างงานของประชากรในประเทศ และการประกอบอาชีพอิสระยังเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตย ส่งเสริมบุคคลให้ปกครองตนเองตลอดทั้งให้สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

สายสุรี จุติกุล (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 34-36 ; อ้างอิงมาจาก สายสุรี จุติกุล. 2510) กล่าวว่า การเลือกอาชีพสำคัญยิ่งเพราะ

ประการแรก บุคคลจะเกลียดงานหรือชอบงาน ขึ้นอยู่กับงานหรืออาชีพที่บุคคลนั้นเลือก ความจริงไม่มีงานใดหรืออาชีพใดที่ทุกคนจะชอบร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่งานที่ชอบนั้นมักจะคืองานที่เขาชอบเป็นส่วนใหญ่ และที่ไม่ชอบเป็นส่วนน้อย งานที่แต่ละบุคคลเลือกมีลักษณะที่ช่วยให้บุคคลนั้น เกลียดหรือชอบทำงานนั้น ๆ นอกจากนี้การทำงานด้วยความอยากรู้ ชอบทำ และทำอย่างมีความสุข มักจะได้ผลดีกว่างานที่ฝืนใจทำ และทำด้วยความเบื่อหน่าย การเลือกงานและอาชีพจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ประการที่สอง การจะประสบความสำเร็จในด้านการงานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับงานหรืออาชีพที่บุคคลนั้นเลือก คนบางคนเลือกงานที่ตนเองไม่ชอบ แต่จำเป็นต้องทำเพราะบิดามารดาเลือกไว้อย่างนั้น หรือบางคนเลือกงานที่ตนเองไม่ชอบ ไม่ถนัด หรือมีความรู้ในดำนั้น ๆ คนเหล่านี้จะรู้สึกลำบากใจในการปฏิบัติงาน งานก็ไม่ก้าวหน้าและตนเองก็ไม่ก้าวหน้าด้วย

ประการที่สาม การที่คนว่างงานจะได้งานทำเป็นครั้งคราว หรือมีงานทำตลอดไปนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของงาน หรืออาชีพที่เลือกประกอบ ทั้งประเภทของงานหรืออาชีพที่เลือก ควรจะสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศชาติ ในส่วนที่เกี่ยวกับทิศทางและนโยบายการมีงานทำ ตลอดทั้งแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ประการที่สี่ งานหรืออาชีพที่แต่ละบุคคลเลือก มีอิทธิพลครอบคลุมความเป็นไปต่าง ๆ ของชีวิตบุคคลนั้น อีกทั้งงานที่ทำก็มีได้จำกัดขอบเขตอยู่ที่งานนั้น ๆ เท่านั้น แต่มีส่วนพัวพันกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น งานบางประเภทส่งเสริมให้บุคคลต้องคบหาสมาคมกับคนบางประเภทที่บุคคลนั้นไม่ประสงค์จะคบด้วย งานบางประเภททำให้โอกาสของสุภาพสตรีที่จะได้สมรสน้อยลง งานบางประเภทที่มีส่วนสร้างบุคลิกภาพและอุปนิสัย นอกจากนี้สุขภาพทั้งทางกายและใจก็ขึ้นอยู่กับสภาพงานด้วย

ประการสุดท้าย การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีส่วนในการพัฒนาประเทศให้เจริญเร็วขึ้นหรือช้าลง ดังที่ทราบกันดีแล้วว่า ปัจจุบันเป็นยุคของการพัฒนาประเทศ ประเทศจะพัฒนาไปได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพการใช้กำลังงาน และกำลังความคิดของประชาชนแต่ละคน ความต้องการของประเทศกับความต้องการของบุคคลควรมีส่วนสัมพันธ์กัน มิฉะนั้นประเทศชาติจะเจริญไม่ได้ และถ้าสังเกตดูให้ดีจะเห็นว่าความเจริญของประเทศชาติขึ้นอยู่กับงานหรืออาชีพของบุคคลในชาตินั้นอย่างมาก

โดยสรุปกล่าวได้ว่างานหรืออาชีพอิสระที่แต่ละบุคคลประกอบอยู่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวผู้ประกอบอาชีพเองและประเทศ ในด้านตัวผู้ประกอบอาชีพจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ส่วนในด้านประเทศจะเกี่ยวข้องกับความเจริญของประเทศ

ประเภทของอาชีพอิสระ

มีผู้สนใจศึกษาประเภทของอาชีพอิสระ และได้จัดแบ่งประเภทอาชีพอิสระตามเหตุผล และความจำเป็นที่แตกต่างกัน เช่น

ทบวงมหาวิทยาลัย (2526 : 23) ได้จัดหมวดหมู่ของเยาวชนผู้ประกอบอาชีพอิสระ ไว้ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ ขายข้าวแกง ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขายของเล่น สำหรับเด็ก ขายเครื่องเขียนแบบเรียน ขายผักผลไม้ ขายอุปกรณ์การเกษตร และขายเครื่องสำอาง

2. ประเภทบริการ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป รับเหมาก่อสร้างทั่วไป เสริมสวย รับซ่อมผ้า ขั้บรดส่งผู้โดยสาร รับซ่อมจักรยาน และจักรยานยนต์

3. ประเภทเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา และกรีดยาง

สัญญา จัดดำนนท (2527 : 16) อธิบายว่า อาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัว ถ้าจะแบ่งตามระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพแล้วอาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอาชีพที่มีทักษะหรือความรู้ในระดับสูง เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ ผู้ตรวจบัญชี ครู - อาจารย์ เป็นต้น

2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับที่ต่ำกว่าอนุปริญญา คือ ช่างต่าง ๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ เขียนแบบ ตัดเสื้อ เสริมสวย เย็บหนัง เป็นต้น

3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือวิชาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ เช่น ผู้ประกอบอาชีพขายเครื่องชำ ขายข้าวแกง ขายหนังสือต่าง ๆ ทำฟาร์ม เลี้ยงสัตว์ หาบแร่ แผงลอย ขั้บรดแท็กซี่ ตลอดจนรับสินค้ามาขายเอง เป็นต้น

กรมวิชาการ (2530 : 4) ได้จำแนกประเภทของการประกอบอาชีพอิสระไว้ดังนี้ คือ อาชีพด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตรกรรม ด้านคหกรรม ด้านพาณิชยกรรม และด้านศิลปหัตถกรรม

กรมสามัญศึกษา (2535 ค : 15) ได้แบ่งประเภทการประกอบอาชีพเป็น 2 ประเภท คือ

1. อาชีพอิสระ โดยแบ่งเป็น

1.1 อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินกิจการผลิตชิ้นงานเพื่อจำหน่าย เช่น งานประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น

1.2 อาชีพบริการ ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการได้เอื้ออำนวยความสะดวกหรือให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย เป็นต้น

2. อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงาน หรือนายจ้างที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ พนักงานห้างร้าน บริษัท ฯลฯ เป็นต้น

จากประเภทของอาชีพอิสระที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ประเภทของอาชีพอิสระ สามารถจัดแบ่งได้หลายประเภทตามลักษณะของอาชีพ ระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ เช่น ขายเครื่องสำอาง ช่อมอเตอร์ไซด์ ทำนา เลี้ยงสัตว์ แพทย์ เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

สัญญา จัตตานนท์ (2527 : 12 - 13) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระไว้ว่า องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการอย่างน้อยที่สุด 4 ประการ ซึ่งสามารถนำมาเทียบเคียงกับผู้ประกอบอาชีพอิสระโดยทั่วไป คือ 1. ความมานะพยายามและแรงจูงใจ 2. ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย 3. ความกล้าเสี่ยงหรือกล้าลงทุน 4. ความรักในอิสระภาพ คุณสมบัติทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวนี้นี้ เป็นคุณสมบัติอย่างน้อยที่สุดซึ่งควรจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ความมีระเบียบวินัย ความหนักเอาเบาสู้ และความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบในการแก้ปัญหา เป็นต้น

กรมวิชาการ (2530 : 30) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะบางประการของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระพบว่า คุณลักษณะที่สำคัญหลายประการที่ทำให้ผู้ประกอบอาชีพประสบความสำเร็จ ได้แก่ อดทน หนักแน่น ขยันเอาใจใส่ ซื่อสัตย์ ประหยัด และตั้งใจทำงาน

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2531 : 86) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของศิษย์เก่า คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า บัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจที่ประสงค์จะไปประกอบอาชีพอิสระมีร้อยละ 22.6 โดยที่บัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์ที่ประสงค์จะไปประกอบอาชีพอิสระร้อยละ 80.4 แต่ยังคงคุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ฮอร์นาคส์ และอะเบาด์ (Hornads and Aboud. 1979 : 12) ได้ทำการวิจัยผู้ประกอบอาชีพอิสระเป็นชาย 60 คน พบคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบอาชีพอิสระ 5 ประการ คือ 1. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 2. ชอบอิสระรักงานเสรี 3. ชอบเป็นผู้นำ 4. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง 5. ไม่สนใจเสียงวิพากษ์วิจารณ์ หรือไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้อื่น

ฟริตแมน (Friedman. 1984) ได้ศึกษาและสร้างแบบทดสอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพด้านธุรกิจ พบว่า ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบกิจการมีลักษณะดังนี้ คือ มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ชัดเจน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร อดทนต่อความล้มเหลว มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเสี่ยง ภูมิหลังด้านครอบครัวดี มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าคุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระมีหลายประการด้วยกัน เช่น ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนทำให้การประกอบอาชีพอิสระประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ

สำเนา ขจรศิลป์ (2534 : 3 - 5) กล่าวว่า ในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่สำคัญหลายประการดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของผู้ประกอบการได้แก่
  - 1.1 มีค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
  - 1.2 มีใจรักงานด้านธุรกิจ
  - 1.3 มีความคิดริเริ่มด้วยตนเองและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ เหล่านั้น
  - 1.4 กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล
  - 1.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
  - 1.6 มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจการงาน
  - 1.7 มีความอดสาหะในการทำงาน
  - 1.8 มีความสามารถในการแก้ปัญหา
  - 1.9 ยึดมั่นในสัญญาการทำงาน
  - 1.10 คำนึงถึงคุณภาพ
  - 1.11 รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำกัด รวมทั้งใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - 1.12 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
  - 1.13 มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. สมรรถภาพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีหลายด้าน ได้แก่
  - 2.1 ด้านการผลิต ต้องมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ ความรู้ความสามารถในด้านนี้ อาจได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษา จากประสบการณ์ในการทำงานของกิจการในครอบครัว หรือจากการฝึกงานกับภาคเอกชน
  - 2.2 ด้านการตลาด ต้องมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการจำหน่ายผลผลิตหรือบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 2.3 ด้านการจัดการ ต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดระบบงาน การวางแผน การดำเนินการ การประสานงาน การควบคุมและการประเมินผล เพื่อให้กิจการบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านผลกำไรที่ดี ด้านชื่อเสียง และความไว้วางใจจากลูกค้า

2.4 ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องทราบ ได้แก่ การโฆษณา การบัญชี กฎหมาย ภาษีอากรและการวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. เงินทุน เงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการจะต้องมีเงินทุนเพื่อเริ่มต้นกิจการและเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจการ เงินทุนที่ต้องใช้มีจำนวนแตกต่างกันออกไปตามลักษณะและขนาดของอาชีพอิสระ ซึ่งแหล่งเงินทุนสามารถหาได้หลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากครอบครัวของผู้ประกอบการ ญาติ ร่วมลงทุนกับเพื่อน และจากสถาบันการเงิน เป็นต้น

4. สถานที่ดำเนินการธุรกิจ การพิจารณาสถานที่เพื่อดำเนินการธุรกิจนั้นสำคัญมาก เช่นเดียวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานที่ด้วย ขนาดและสถานที่ตั้งของสถานที่ดำเนินการธุรกิจมีความแตกต่างกันตามประเภทของอาชีพอิสระ เช่น อาชีพอิสระที่เกี่ยวข้องกับการทำร่ม ต้องใช้สถานที่มาก แต่ถ้าเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการ ก็ต้องเป็นสถานที่ในแหล่งชุมชน หรือในเมืองที่มีทำเลเหมาะสม

จากปัจจัยที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ ความรู้ของผู้ประกอบอาชีพในด้านการผลิต การตลาด และการจัดการ เงินทุนและสถานที่ดำเนินการธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ

การเตรียมนักเรียนเข้าสู่อาชีพอิสระ

สมพงษ์ พลสุวาศี (2532 : 4) กล่าวว่า เพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกอาชีพอิสระได้ถูกต้องตามความเหมาะสม ควรเตรียมนักเรียนดังนี้

1. ให้ครูแนะแนวดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ให้นักเรียนรู้จักตนเองด้านอาชีพ โดยใช้แบบสอบถามให้นักเรียนรู้จักความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง

1.2 ให้นักเรียนรู้จักโลกกว้างทางอาชีพ บริการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

1.3 ให้นักเรียนรู้จักกระบวนการตัดสินใจ และใช้บริการให้คำปรึกษาช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้

1.4 ให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพจริง ๆ โดยการประสานงานกับกลุ่มอาชีพอิสระที่จัดในคาบเรียนกิจกรรม หรืออาชีพที่อยู่นอกโรงเรียน

1.5 ติดตาม ประเมินผล ให้นักเรียนทราบและปรับปรุงต่อไป

2. ให้ครูทุกคนที่สอนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการอบรมช่วยแทรกปลูกฝังคุณสมบัติพื้นฐานที่จะทำให้การประกอบอาชีพอิสระประสบผลสำเร็จ คุณสมบัติพื้นฐานที่

ต้องการ ได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ กิริยามารยาทที่ดีงาม เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

งานวิจัยภายในประเทศ

สัญญา จิตตานนท์ (2527 : 52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระ ระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระกับกลุ่มผู้ว่างงาน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระดีกว่ากลุ่มผู้ว่างงาน และความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ (2529 : 42) ได้ศึกษาผลการให้ข้อมูลด้านอาชีพอิสระที่มีต่อการเปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ โดยจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปกรณ วังศ์สวัสดิ์ (2533 : 41) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพมีความสนใจอาชีพอิสระในห้องเรียนสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทวิธ พันธุ์สุข (2533 : 37) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้สถานการณ์จำลองต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแดง จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีความสนใจอาชีพอิสระสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉวีวรรณ ศิลาวรรณโณ (2534 : 93) ได้ศึกษาเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีเจตคติต่ออาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลางและสูง นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีเจตคติต่ออาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีเจตคติต่ออาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันมีเจตคติต่ออาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุหงา เอกภพอนุกุล (2535 : 96) ได้ศึกษาความสนใจในอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในอาชีพอิสระอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความสนใจในอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียน

ที่มีบิดามารดามีฐานะเศรษฐกิจต่างกันมีความสนใจในอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

คีธ (Keith. 1971) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระของคนสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า 1 ใน 20 ของแรงงานทั้งหมดประกอบอาชีพอิสระและบุคคลที่เข้ามาประกอบอาชีพอิสระจะมีเหตุผลต่างกัน เช่น บางคนมุ่งที่รายได้ บางคนเบื่องานรับจ้าง บางคนเลือกเพราะชอบอาชีพอิสระอย่างจริงจัง ซึ่งพอสรุปได้ 2 ประการ คือ ความปรารถนาส่วนตัวกับวิธีการเริ่มอาชีพนั้น ๆ เป็นปัจจัยผลักดันให้ประกอบอาชีพอิสระ

ฮอร์นาคส์ และอเบาค์ (Hornads and Aboud. 1975 : 12) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบอาชีพอิสระ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นชายที่ประกอบอาชีพอิสระจำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบอาชีพอิสระมี 5 ประการ คือ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบอิสระรักงานเสรี ชอบเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และไม่สนใจต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์หรือไม่เห็นด้วยของผู้อื่น

เดวิส และฮอร์น (Davis and Horne. 1986) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเรื่องอาชีพ กับการทดลองเรียนเรื่องอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจในเรื่องอาชีพและวุฒิภาวะทางอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า วุฒิภาวะทางอาชีพในด้านที่เป็นเจตคติต่ออาชีพเพิ่มมากขึ้นหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้เรียนเรื่องอาชีพและได้รับการให้คำปรึกษาเรื่องอาชีพเป็นกลุ่ม

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่าการที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระเป็นปัจจัยสำคัญ ที่มีผลต่อเจตคติและความสนใจของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดการเรียนการสอน กิจกรรมต่าง ๆ และประสบการณ์ทางด้านอาชีพอิสระแก่นักเรียน อันจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางอาชีพที่เหมาะสม มีทักษะในการประกอบอาชีพ และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคต

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

✓ การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำนวกวียนวิทยา อำเภอโขกษัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำนวกวียนวิทยา อำเภอโขกษัย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2541 ที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25 จำนวน 30 คน โดยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 2.1 ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำนวกวียนวิทยา อำเภอโขกษัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 182 คน ตอบแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น
- 2.2 นำแบบสอบถามในข้อ 2.1 มาตรวจให้คะแนน
- 2.3 คัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25 จำนวน 45 คน
- 2.4 สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลองของนักเรียนในข้อ 2.3 ปรากฏว่ามีนักเรียนสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 40 คน
- 2.5 สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนในข้อ 2.4 ได้จำนวนนักเรียน 30 คน
- 2.6 สุ่มอย่างง่ายจากกลุ่มนักเรียนในข้อ 2.5 เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 15 คน

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

2. โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
3. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น มีลำดับขั้นในการสร้างดังนี้
  - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ
  - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับอาชีพอิสระ
  - 1.3 ศึกษาแบบสอบถามความสำนึกด้านอาชีพของสมปอง สุขศุงการกิติ (2530 : 124 - 130) แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพของสุริรัตน์ วิไลรัตน์ (2537 : 199 - 206) และของวิลัน ทาไร (2538 : 121 - 129)
  - 1.4 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา
  - 1.5 ผู้วิจัยสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ ได้แก่ อาชีพการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา แล้วสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของการศึกษารุ่นนี้
  - 1.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และอาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.7 นำแบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่น จำนวน 60 ข้อ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโชคชัยสามัคคี อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมาต่ำสุด แล้วแยกเป็นนักเรียน 25 % ที่ได้คะแนนสูงและ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้งสองกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t - test เลือกข้อที่มีค่า t ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่ .05 ขึ้นไปมาใช้ในการทดลอง (ส้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 185) ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 32 ข้อ ซึ่งมีค่า t ระหว่าง 2.20 - 10.56

1.8 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 1.7 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168 - 170) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.82

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

คำสั่ง   ให้นักเรียนเลือกคำตอบจากข้อ ก ข ค ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับข้อที่นักเรียนเลือกลงในกระดาษคำตอบ

---

1. ความหมายและ ความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น

0 คุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่นที่มีต่อบุคคลคือข้อใด

- ก. ทำให้บุคคลนั้นร่ำรวย มีคนนับถือ
- ข. บุคคลนั้นสามารถพึ่งตนเองได้และทำประโยชน์ให้สังคมได้
- ค. ทำให้ท้องถิ่นที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่เจริญขึ้น

2. ลักษณะของอาชีพอิสระ

0 อาชีพใดมีขั้นตอนในการทำงานหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนยุ่งยาก มีอันตรายต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

- ก. ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
- ข. หล่อทองเหลือง
- ค. เลี้ยงปลา

3. คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

0 คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของผู้ประกอบอาชีพอิสระคือ

- ก. กล้าแสดงออก
- ข. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- ค. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

4. การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระ

0 วิธีใดให้ประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระได้ดีที่สุด

- ก. เห็นวิธีการทำงานจากวิดีโอ
- ข. สังเกตการทำงานของผู้ประกอบอาชีพ
- ค. ลงมือทำงานนั้นด้วยตนเอง

5. การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ

0 การที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งใด

ก. การมีเพื่อนฝูงมาก

ข. ความขยัน

ค. มีความคิดแปลกใหม่

6. ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพอิสระ

0 การที่นักเรียนจะเลือกประกอบอาชีพอิสระอะไร ควรพิจารณาตนเองเกี่ยวกับอาชีพนั้นอย่างไร

ก. อาชีพนั้นเป็นอาชีพที่ผู้ปกครองทำอยู่

ข. อาชีพนั้นเป็นที่นิยมของคนในสังคม

ค. อาชีพนั้นตรงกับความถนัด ความสนใจของตนเอง

7. การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ

0 การเตรียมตัวสู่อาชีพอิสระ นอกจากพิจารณาตนเองแล้วควรคำนึงถึงอะไร

ก. ความมุ่งหวังของพ่อแม่

ข. ความต้องการของตลาด

ค. คำแนะนำของผู้อื่น

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบที่ตรงตามที่เฉลยให้ 1 คะแนน

คำตอบที่ไม่ถูกต้องตามที่เฉลยไม่ให้คะแนน

2. โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่น มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ การรับรู้ด้านอาชีพ และอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

2.2 สร้างโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเป็นกลุ่มด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่นของ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2.3 นำโปรแกรมแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพอิสระในห้องดินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และอาจารย์พรณพิศ วาณิชย์การ ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำโปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพอิสระในห้องดิน ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับโปรแกรม ตลอดจนภาษาที่ใช้และระยะเวลาที่ใช้ในการแนะแนว แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง โดยแยกเป็นการทดลองในโรงเรียน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 - 16.00 น. สำหรับการศึกษาสถานที่มีการดำเนินการ 4 ครั้งในวันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. รวม 4 ครั้ง ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 2541

3. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม การรับรู้ด้านอาชีพ และอาชีพอิสระในห้องดินของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.2 สร้างโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในห้องดินให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.3 นำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และอาจารย์พรณพิศ วาณิชย์การ ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 นำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับโปรแกรม ตลอดจนภาษาที่ใช้และระยะเวลาที่ใช้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง โดยแยกเป็นการทดลองในโรงเรียน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือวันพุธและวันศุกร์ เวลา 15.10 - 16.00 น. สำหรับศึกษานอกสถานที่ที่มีการดำเนินการ 4 ครั้ง ในวันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. รวม 4 ครั้ง ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2541

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบ Randomized Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 67) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
R(E1)	T1E1	X1	T2E1
R(E2)	T1E2	X2	T2E2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

R(E1)	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ 1
R(E2)	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ 2
T1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
T2	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
X1	แทน	การทดลองโดยใช้โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
X2	แทน	การทดลองโดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. วิธีดำเนินการทดลอง

2.1 ทำการทดสอบก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองแก่นักเรียนทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

2.2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้เวลาทดลอง จำนวน 12 ครั้ง โดยแยกเป็นการทดลองในโรงเรียน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 - 16.00 น. รวม 4 สัปดาห์ สำหรับการศึกษาออกสถานที่มีการดำเนินการ 4 ครั้ง ในวันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. รวม 4 ครั้ง ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 2541 เป็นการทดลองโดยใช้โปรแกรมการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

2.2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้เวลาทดลอง จำนวน 12 ครั้ง โดยแยกเป็นการทดลองในโรงเรียน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันพุธและวันศุกร์ เวลา 15.10 - 16.00 น. รวม 4 สัปดาห์ สำหรับการศึกษาออกสถานที่มีการดำเนินการ 4 ครั้ง ในวันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. รวม 4 ครั้ง ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2541 เป็นการทดลองโดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

2.4 นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในข้อ 2.1 และข้อ 2.3 ของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล

1. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
2. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพกับนักเรียนที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าเฉลี่ย
  - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น โดยใช้สูตร t -test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 185)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น โดยใช้สูตร KR - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t - test แบบ Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 176)

3.2 เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพและกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t - test แบบ Independent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 173)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบที่

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและนักเรียนกลุ่มที่ 2 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลองที่ 1	15	21.40	3.06	-.06
กลุ่มทดลองที่ 2	15	21.46	3.20	

จากตาราง 2 ปรากฏว่า การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	15	21.40	3.06	12.83**
หลังการทดลอง	15	30.46	1.24	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า หลังจากได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 คีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น

3. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	15	21.46	3.20	11.41**
หลังการทดลอง	15	30.20	1.14	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ปรากฏว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น

4. เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลองที่ 1	15	30.46	1.24	.61
กลุ่มทดลองที่ 2	15	30.20	1.14	

จากตาราง 5 ปรากฏว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพทำให้นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นไม่แตกต่างกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น หลังจากได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
2. นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. นักเรียนที่ได้รับการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นแตกต่างกันกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำนวกวียนวิทยา อำเภอโขกษัย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 45 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำนวกวียนวิทยา อำเภอโขกษัย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2541 ที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 มีจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรที่แสดงความสมัครใจร่วมกิจกรรม แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น
2. โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
3. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2541 จำนวน 182 คน ตอบแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 45 คน ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวน 40 คนประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมมาจำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 15 คน และเก็บคะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. การทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยให้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพเพื่อพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นกับกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 ครั้ง โดยแยกเป็นการทดลองในโรงเรียน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 - 16.00 น. รวม 4 สัปดาห์ สำหรับการศึกษาภายนอกสถานที่ที่มีการดำเนินการ 4 ครั้ง ในวันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. รวม 4 ครั้ง ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 2541

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นกับกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 ครั้ง โดยแยกเป็นการทดลองในโรงเรียน 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือวันพุธและวันศุกร์ เวลา 15.10 - 16.00 น. สำหรับการศึกษาภายนอกสถานที่ที่มีการดำเนินการ 4 ครั้ง ในวันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. รวม 4 ครั้ง ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2541 ถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2541

3. หลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม แล้วนำคะแนนที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. ทดสอบคะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ โดยใช้ t -test แบบ Dependent Group
2. ทดสอบคะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t -test แบบ Dependent Group
3. ทดสอบคะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ภายหลังการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t -test แบบ Independent Group

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และเพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

การที่นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้นนั้นเป็นเพราะว่า ในการทดลองผู้วิจัยเริ่มต้นจากการสนทนากับนักเรียนในกลุ่มเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญสำหรับนักเรียนในอนาคต หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงวิธีการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้รับทราบแนวทางในการที่จะร่วมกิจกรรม สำหรับกิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ วิดีทัศน์ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย รูปภาพ เอกสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา และการศึกษาสถานประกอบการต่างๆ ที่ผู้วิจัยใช้ในการทดลองจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาทั้งสิ้น หลังจากนั้นนักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลองได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และผู้วิจัยจะสรุปเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้เนื้อหาที่สมบูรณ์ที่สุด ด้วยเหตุนี้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพจึงสามารถพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนให้ดีขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรรัตน์ วิไลลักษณ์ (2537 : 63) ที่ศึกษาพบว่าการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ทำให้การรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิสัน ทาไร่ (2538 : 38) ที่ศึกษาพบว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพทำให้การรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพพบว่า นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีความตั้งใจและสนใจ ตลอดจนพยายามให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี นอกจากนี้นักเรียนยังมีความกระตือรือร้น โดยสังเกตได้จากนักเรียนมีการซักถามปัญหาต่าง ๆ ที่สนใจ เมื่อมีการตั้งคำถามในกลุ่ม นักเรียนแต่ละคนก็จะพยายามมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม บรรยายภาศในการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพมีลักษณะของการร่วมมือกันสูง ซึ่งเป็นผลดียิ่งต่อการพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

การที่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้นเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการทดลองโดยการสร้างบรรยากาศที่ดีโดยพยายามให้นักเรียนในกลุ่มได้รู้จักกัน และคุ้นเคยกันมากขึ้น โดยใช้กิจกรรม “ กันเอง ” เป็นสื่อซึ่งมีผลทำให้นักเรียนได้รับรู้ บรรยากาศของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนั้นผู้วิจัยได้อธิบาย ชี้แจงเรื่องการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกว่าเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้น ผู้วิจัยได้อธิบายทั้งจุดมุ่งหมาย และวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างละเอียด ทำให้นักเรียนในกลุ่มได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี

สำหรับการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น โดยใช้กิจกรรมกลุ่มนั้น ผู้วิจัยได้จัดให้นักเรียนในกลุ่มได้ร่วมมือกัน เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ เรียนรู้จากกรณีตัวอย่าง และร่วมกันอภิปรายสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น ทั้งนี้ในการจัดประสบการณ์นั้น ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันที่กำหนดไว้ จากสถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลคือกล่าวคือ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา ด้วยความกระตือรือร้น สนุกสนาน ไม่รู้สึกเบื่อถึงแม้ในขณะเริ่มต้นจะมีนักเรียนบางคนรู้สึกประหม่าและไม่กล้าพูด กล้าแสดงออก ผู้วิจัยก็ได้ช่วยเหลือโดย ให้กำลังใจและกระตุ้นให้ร่วมกิจกรรม ในระยะต่อมานักเรียนก็จะมีพฤติกรรมที่ปกติ สามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ทำให้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนได้ดีขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ มาริสา เครื่องพนัส (2536 : 51) ที่ศึกษาพบว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้การรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยพบว่านักเรียนทุกคนมีความรู้สึกสนุกสนาน ร่าเริง และกระตือรือร้นเป็นอย่างมาก โดยสังเกตเห็นจากนักเรียนทุกคนมีความตั้งใจและสนใจในการทำกิจกรรมทุกอย่าง อย่างสนใจและตั้งใจ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม บรรยากาศในกลุ่มสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการซักถามสิ่งที่สนใจตลอดทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากบรรยากาศในการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นบรรยากาศที่นักเรียนทุกคนรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน จึงมีผลทำให้นักเรียนสนใจที่จะซักถามคำถามต่าง ๆ ในสิ่งที่นักเรียนมีปัญหา เมื่อมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น ก็พบว่านักเรียนพยายามที่จะคิดและตอบคำถามต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นความสำเร็จในการทำกิจกรรมกลุ่ม

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นไม่แตกต่างกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

ถ้าจะพิจารณาโปรแกรมในการทดลองทั้งสองโปรแกรม คือ โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มในการทดลองครั้งนี้ พบว่าโปรแกรมทั้งสองโปรแกรมต่างก็มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ต้องการพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้รับสาระเรื่องอาชีพอิสระในท้องถิ่น เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามโปรแกรมทั้งสองโปรแกรมหักล้างกัน จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เพราะเทคนิคที่นำมาใช้ จะต้องสอดคล้องกับลักษณะกิจกรรม

สำหรับเทคนิคในการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพนั้น ก็จะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้วิธีทัศนให้นักเรียนชม การฟังบรรยายจากวิทยากรในท้องถิ่น การนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อเยี่ยมชมสถานประกอบการในท้องถิ่น รวมทั้งการใช้รูปภาพและเอกสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาประกอบการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วชิรญา บัวศรี (2525 : 23) ที่กล่าวไว้ว่า การแนะแนวอาชีพจะได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้ให้การแนะแนวจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องอาชีพเป็นอย่างดี และที่สำคัญก็คือ ในช่วงสุดท้ายในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง นักเรียนก็จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สรุปสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกัน จึงเป็นผลให้นักเรียนมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้น

ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มก็มีเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการทดลอง ได้แก่ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้คำนึงถึงเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในกลุ่มทุกคน มุ่งเน้นการให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันอย่างทั่วถึง ตลอดจนสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในระหว่างการทำกิจกรรม จึงมีผลทำให้นักเรียนได้พัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับทศพร มณีศรีขำ (2539 : 21) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วมประสบการณ์เรียนรู้ และการปฏิบัติงานจริงตามที่จัดขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา และท้าทายความคิด ความสามารถของแต่ละบุคคล รวมทั้งสมาชิกแต่ละคนยังได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้างขวางจากสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย

จากการสร้างโปรแกรมในการพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยคิดว่าโปรแกรมแต่ละโปรแกรมมีความสมบูรณ์ที่สามารถนำมาพัฒนานักเรียนได้ตามจุดประสงค์ ดังนั้นเมื่อมีการทดสอบการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นหลังการทดลอง จึงพบว่าผลการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งสองวิธี สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระของนักเรียนได้ ดังนั้นครูแนะแนวจึงสามารถเลือกใช้วิธีใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสนใจ และความสามารถของครูแนะแนว

1.2 เนื่องจากการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ เป็นเทคนิคที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากนัก และยังสามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ จึงเป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าจะได้รับการพิจารณาให้นำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

1.3 กิจกรรมกลุ่มเป็นเทคนิคที่ต้องการความชำนาญ ผู้ใช้จะต้องได้รับฝึกฝนมาเป็นอย่างดี และถ้าสามารถนำมาใช้ได้จะช่วยให้นักเรียนที่มีลักษณะไม่กล้าแสดงออกในกลุ่มให้สามารถร่วมมือกับบุคคลอื่นได้อย่างรวดเร็ว เพราะกิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างบรรยากาศได้ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรติดตามผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อศึกษาการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2.2 ควรทดลองใช้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้อาชีพอิสระของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในชั้นอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา จันทรวิภาค. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- คมเพชร ฉัตรสุกฤดี. บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- _____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
- _____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534.
- จริยา วิไลวรรณ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- จักรวาล ภูวนันท์. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- จันทวิส พันธุ์สุข. ผลการใช้สถานการณ์จำลองต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแดง จังหวัดมุกดาหาร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ. การทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. "ทำไมจึงต้องว่างงาน," การศึกษากรุงเทพมหานคร. 11(1) : 27-32; พฤศจิกายน 2528.
- ฉวีวรรณ ศิลาวรรณโณ. การศึกษาเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. อัดสำเนา.
- ชม ภูมิภาค. "การศึกษาเพื่องานอาชีพ," ศูนย์การศึกษา. 1 : 46 - 51 ; กรกฎาคม - กันยายน 2526.

- ชูชัย สมितिไกร. สรุปคำบรรยายวิชาการฝึกงานด้านการให้คำปรึกษา. เชียงใหม่ :
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทาง
การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ทองเรียน อมรัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก , 2520.
- ทิพวัน ถือคำ. “ บทบาทของครูแนะแนวต่อการสร้างเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ,”
แนะแนว. 24(126) : 43 - 44 ; ธันวาคม 2532 - มกราคม 2533.
- ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน
นาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2530. อัดสำเนา.
- ทศพร มณีศรีจำ. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสำหรับครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- ทัศนา แคมมณี. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. โครงการเผยแพร่การสอนกลุ่มสัมพันธ์,
2522.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2528.
- นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนหนองแค “ สรภกิจพิทยา ” จังหวัดสระบุรี. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- บุหงา เอกภพอนุกุล. การศึกษาความสนใจในอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.
- ปกรณ์ วงศ์สวัสดิ์. ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจวบคีรีขันธ์ ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา .
- ประนอม เดชชัย. แนวกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- ประสาร ทิพย์ธารา. การแนะแนวอาชีพเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2521.

- ประเสริฐ พรหมศร. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจำการบุญ จังหวัดพิษณุโลก. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2531. อัดสำเนา .
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
ตำราอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2529.
- _____. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- _____. เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- พนม ลิมอาร์ย. กลุ่มสัมพันธ์. กาลสินธุ์ : จินตลักษณ์การพิมพ์, 2522.
- พล แสงสว่าง. การแนะแนวอาชีพ. สงขลา : เทมการพิมพ์, 2529.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2535.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทยสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ
ทั่วประเทศปี พ.ศ. 2526 โครงการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- มารีสา เครื่องพนัส. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ยาใจ แสงศักดิ์. “ทัศนเรื่องการศึกษากับอาชีพ,” วารสารแนะแนว. 24(4) : 29 ; มิถุนายน -
กรกฎาคม 2533.
- ยุพิน ประจวบเหมาะ. การประกอบอาชีพอิสระทางแก้ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต
เศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- รสรินทร์ ลำไย. ผลการใช้ชุดการสอนด้านอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร,
2534. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2531.

_____. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วชิรญา บัวศรี. “อันเนื่องมาจากการศึกษาต่อ,” การศึกษามหาชนชาติ. 2 : 11 - 16 ; ธันวาคม

2524 - มกราคม 2525.

วิชาการ, กรม. ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ. รายงานการวิเคราะห์คุณลักษณะบางประการ

ของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ. กรุงเทพฯ : 2530. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

วิณา วโรตมะวิชัย. กลวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ :

ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.

วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2523.

วิลัน ทำไร่. ผลของการแนะแนวอาชีพเป็นกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2538. อัดสำเนา.

ศิลปวัฒนธรรม, ศูนย์. ของดีโคราชเล่มที่ 5 สาขาการช่างฝีมือ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา,

2538.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535. ค.

ศุภาวดี บุญญวงษ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2527.

สมปอง สุขคงการกิตติ. ผลการใช้การแนะแนวอาชีพที่มีต่อการสำนึกด้านอาชีพของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

สมพงษ์ พลสวัสดิ์. การจัดการเรียนการสอนอาชีพอิสระในโรงเรียนมัธยมศึกษา.

เอกสารเผยแพร่. 2532.

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. “วิธีการแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษา,” พัฒนาหลักสูตร.

27 : 51 ; กุมภาพันธ์-มีนาคม 2527.

สถิต วงศ์สุวรรณ. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2527.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. การสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร มกราคม-มีนาคม 2517.

กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2517.

สาลี จบศรี. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสามสิบ “ ศิวศรีบำรุงราษฎร์ ” จังหวัดปทุมธานี ปริญญานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สุรเดช วิเศษสุรการ. ข้อคิดในการทำงานเพื่อบ่มเจตน์ 7 ประการของกรมอาชีวศึกษา .

กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา, 2530.

สุรรัตน์ วิไลรัตน์. ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

สุรพร ศรีทองกิตติกุล. ความสนใจทางด้านอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ

: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.

สุวิทย์ คงเวียง. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด

ในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

สัญญา จัตุรานนท์. “แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย,” สังคมศาสตร์.

2(12) : 11 - 22 ; 2527.

สามัญศึกษา, กรม. คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ

กรุงเทพฯ : กองพัสดุและอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2533.

_____. คู่มือผู้บริหารการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

สุพรรณบุรี : โรงพิมพ์เซ็นทรัลมีเดีย, 2535. ค

สำเนา ขจรศิลป์. “แนวทางการกำหนดคณิกของสถาบันอุดมศึกษา ในการส่งเสริมการ

ประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต,” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องบทบาทของ

สถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริม การประกอบอาชีพอิสระ ณ โรงแรมสยามเบย์ฮอว์

รีสอร์ท เมืองพัทยา จ.ชลบุรี 30 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2534 . หน้า 10 .

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ. ผลการทดลองใช้ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2529. อัดสำเนา.

- Bennett, Margaret E. Guidance and Counseling in Group. New York : McGraw - Hill, 1963.
- Birkhauser, John Charles. " The Effects of Group Dynamics on Self Concept in The Elementary School Classroom," Dissertation Abstracts International. 46(1) : 103 - A ; 1985.
- Clark, Leroy William, Jr. " Effect of A Group Vocational Guidance Course on Career Maturity," Dissertation Abstracts International. 38 : 1968 - A ; February, 1977.
- Corso, Frank V. " Career Awareness of the Sixth - Grade Students," Dissertation Abstracts International. 28(02) : 188 ; Summer, 1991.
- Currie, Lawrence. E. " Vocational Awareness, Vocational Development and Vocational Responses in Adolescents of Divergent Ethic, Education, and Socio-Economic Backgrounds," Dissertation Abstracts International. 34 : 7119 - A ; June, 1973.
- Davis, Robert Gene. " A Study of the Effect of Students' Use of Selected Group Process Skills on Student Achievement and Attitude During A Seventh Grade Cooperation Learning Mathematics Problem Solving Unit," Dissertation Abstracts International. 49(11) : 2263 - A ; 1988.
- Deleo, John G. " To Determine the Difference in Need for Achievement and Risk Taking Propensity between Mountaineers and Entrepreneurs," Dissertation Abstracts International. 43(4) : A ; October, 1982.
- Denton, Nona R. " Perceptions of Entrepreneurs and Secondary Vocational Education on Selected Aspects of Entrepreneurship and Entrepreneurship Education," Dissertation Abstracts International. 46 (10) : A ; April, 1986.
- Devis , Rud C. and Arthur M. Horne. " The Effect of Small Group Counseling and A Career Decidedness and Maturity," The Vocational Guidance Quarterly. 34(6) : 260 - 261 ; June, 1986.

- Dickens, Alice Moss. "Career Awareness : An Investigation of Career Awareness of Inner - City Students in Structured and Conventional Programs (Disadvantaged, Minority, Urban)," Dissertation Abstracts International. 5(08) : 2502 - A ; February, 1985.
- English, Horace B. and Ava Champney. English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms. London : Longmans, Green and Co., 1970.
- Friedman, Albert B. " Self - Assessment Questionnaire," Entrepreneurial Test AEA Business Manual No. X1254. American Entrepreneurs Association, 1984.
- Gully, Halbert E. Discussion, Conference and Group Process. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1963.
- Herrol, Kenneth F. " Evaluation and Research in Group Dynamics," Educational and Psychological Measurement. p. 495 - 504. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1952.
- Hornads and Aboud. " Characteristic of Successful Enterpreneurship," C.N. Baumbach and J.R. Manours ed. Entrepreneurship and Venture Management. p.12 Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1975.
- Keith, Lyman A. Introduction to Bussiness Enterprise. New York : Mcgraw - Hill Book Company, 1971.
- Kemp, Gratton G. Perspectives on the Group Process. Boston : Houghton Mifflin, 1964.
- Mead, George H. " Mind Self and Society," Chicago University of Chicago. 1934.
- Miles, Borbara J. " An Investigation of the Relationship among the Learning Style Sociological Preference of Fifth and Sixth Grade Students, Selected Interactive Classroom Patterns, Attitudes and Achievement in Career Awareness and Career Decision-Making Concept," Dissertation Abstracts International. 48(10) : 3537 - A ; April, 1988.
- Ohlsen, Merle M. Group Counseling. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1970
- Osipow, Samuel H. Theories of Career Development. New York : Meredith Corporation, 1973.

- Ottaway, A.K.G. Learning Through Group Experiences. London : Routhledge and Kengan Paul, 1966.
- Patterson, C.H. Humanistic Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc., 1973.
- Pershings, James A. and Efstathios G. Demetropoulus. " Guidance and Guidance System in Secondary Schools : The Teacher's Views," The Personnel and Guidance Journal. 7 : 455 - 458 ; March, 1981.
- Rogers, Carl R. Client - Centered Theory. Boston : Houghton Mifflin Co., 1951.
- Shaw, Martin E. Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1971.
- Super, Donald E. " Vocational Adjustment Implementing A Self Concept," Occupation. 30 : 88 - 92 ; September, 1951.
- Thomson, John F. Foundation of Vocational Education : Social and Philosophy Concept. Englewood Cliffs, New Jersey : Pretice - Hall, 1973.
- Younge, Impogene T., Robert M. Todd. " The Effects of Didactic Classroom Instruction Versus Field Exposure on Career Maturity," Journal of Vocation Behavior. 19 : 369 - 373 ; 1981.
- Super, Donald K. The Psychology of Career. New York : Harper and Brothers, 1957.

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
- โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
เรื่อง การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	การปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบรายละเอียดวิธีการ และจุดมุ่งหมายการแนะแนวเป็นกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง แล้วใช้กิจกรรม “ กันเอง ” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนนั่งล้อมวงและแนะนำชื่อตนเอง 1.2 ให้อาสาสมัคร 1 คน ออกมายืนกลางวงแล้วขานชื่อนักเรียนที่นั่งอยู่ 1.3 ให้ผู้ที่นั่งขนาบทั้งสองข้างของผู้ที่ถูกขานชื่อวิ่งแลกที่กัน และในขณะที่วิ่งแลกที่กันนักเรียนผู้ที่ยืนอยู่กลางวงจะพยายามแย่งที่นั่งด้วย 1.4 ผู้ที่แย่งที่นั่งไม่ได้จะต้องยืนกลางวงและเริ่มกิจกรรมตามวิธีการข้างต้นต่อไป 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม “ กันเอง ” 2. ผู้วิจัยแจกตารางการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพให้นักเรียนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่น 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น 2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นและการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ	เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ	2.4 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นและจุดมุ่งหมายของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ 2.5 ผู้วิจัยนัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพในครั้งต่อไป ตั้งแต่ครั้งที่ 2 - 11 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้การแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเพื่อนำเข้าสู่กิจกรรมที่จะปฏิบัติ 2. <u>ขั้นดำเนินการ</u> ผู้วิจัยชี้แจงกฎ กติกา วิธีปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ วัสดุทัศน รูปภาพ เอกสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา การเชิญวิทยากรมาบรรยายและการศึกษานอกสถานที่ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน 2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ลักษณะอาชีพ อิสระในท้องถิ่น	เพื่อให้นักเรียน บอกลักษณะอาชีพ อิสระในท้องถิ่น เกี่ยวกับขั้นตอนใน การทำงานได้	
4 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	คุณลักษณะ ของผู้ ประกอบ อาชีพอิสระ	เพื่อให้นักเรียน บอกคุณลักษณะ ของผู้ประกอบ อาชีพอิสระได้ ซึ่ง ได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นใน ตนเอง ความกระตือรือร้น และมนุษยสัมพันธ์	
5 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	การประสบ ความสำเร็จใน อาชีพอิสระ	เพื่อให้นักเรียนมอง เห็นแนวทางในการ ประกอบอาชีพ อิสระให้ประสบ ความสำเร็จ	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ความสัมพันธ์ ระหว่างตนเอง กับอาชีพ อิสระ	เพื่อให้นักเรียน บอกความสัมพันธ์ ของตนเองกับ อาชีพอิสระได้	
7 วันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ	เพื่อให้นักเรียนได้ รับข้อมูลและ ประสบการณ์เกี่ยว กับอาชีพปลูกไม้ ดอกไม้ประดับจาก ผู้ประกอบการอาชีพ โดยตรง	
8 วันเสาร์ เวลา 13.00 - 16.30น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ หล่อทอง เหลือง	เพื่อให้นักเรียนได้ รับข้อมูลและ ประสบการณ์เกี่ยว กับอาชีพหล่อทอง เหลืองจากผู้ ประกอบการอาชีพ โดยตรง	
9 วันเสาร์ เวลา 8.30 - 12.00น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ ทำผลิตภัณฑ์ จากยาง รถยนต์	เพื่อให้นักเรียนได้ รับข้อมูลและ ประสบการณ์เกี่ยว กับอาชีพทำ ผลิตภัณฑ์จาก ยางรถยนต์จาก ผู้ประกอบการอาชีพ โดยตรง	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10 วันเสาร์ เวลา 13.00 - 16.30น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ เลี้ยงปลา	เพื่อให้ นักเรียนได้ รับข้อมูลและ ประสบการณ์เกี่ยว กับอาชีพเลี้ยงปลา จากผู้ประกอบ อาชีพ โดยตรง	
11 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	การเตรียมตัว เข้าสู่อาชีพ อิสระ	เพื่อให้ นักเรียนได้ รู้แนวทางในการ เตรียมประกอบ อาชีพอิสระ	
12 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้ นักเรียนได้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การรับรู้อาชีพ อิสระในท้องถิ่น ของจังหวัด นครราชสีมา	1. ผู้วิจัยและนักเรียนลงเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้ 2.1 นักเรียนมีความรู้ในเรื่องการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาหรือไม่เพียงใด นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคตอย่างไร 2.2 นักเรียนได้รับประโยชน์จากการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพอย่างไร 3. ผู้วิจัยสรุปผลของการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่น โดยใช้การแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			การประเมินผล สังเกตความสนใจและการแสดงความคิดเห็น ของนักเรียน

โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
เรื่อง การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

ครั้งที่ 1
ปทุมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบรายละเอียด วิธีการ และจุดมุ่งหมายการแนะแนวเป็นกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง แล้วผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ กันเอง ”
  - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนนั่งล้อมวงและแนะนำชื่อตนเอง
  - 1.2 ให้อาสาสมัคร 1 คน ออกมายืนกลางวงแล้วขานชื่อนักเรียนนักเรียนที่นั่งล้อมวง 2 ชื่อ
    - 1.3 ให้ผู้ที่นั่งขนาบทั้งสองข้างของผู้ถูกขานชื่อวิ่งแลกเปลี่ยนที่นั่งกัน ในขณะที่วิ่งแลกเปลี่ยนที่นั่งกันนั้น นักเรียนที่ยืนอยู่กลางวงจะพยายามแย่งที่นั่งด้วย
    - 1.4 ผู้ที่แย่งที่นั่งไม่ได้จะต้องยืนกลางวงและเริ่มกิจกรรมตามวิธีการข้างต้นต่อไป
    - 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม “ กันเอง ”
2. ผู้วิจัยแจกตารางการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพให้นักเรียนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดดังนี้
  - 2.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา
  - 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการในการเข้าร่วมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ
  - 2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อข้องใจและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าร่วมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความหมายของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นและ
 จุំค่มง่หมายของการเข้าร่วมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

2.5 ผู้วิจัยนัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพใน
 ครั้งต่อไป

อุปกรณ์

ตารางการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 2

เรื่อง ความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องความหมายของอาชีพอิสระและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านเอกสาร เรื่อง อาชีพใหม่ของผู้ชาย ซึ่งเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนหาความหมายของอาชีพอิสระและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนบอกว่าอาชีพใดเป็นอาชีพอิสระและมีความสำคัญต่อท้องถิ่นอย่างไร

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปร่วมกันเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น

ตามแนวสรุปต่อไปนี้

“ อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลประกอบอาชีพของตนเอง โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง มีการดำเนินการและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างอิสระ อาชีพอิสระเป็นทางออกที่สำคัญในการแก้ปัญหาการว่างงานของประชากรในประเทศ เป็นการสร้างงาน

ในท้องถิ่น และยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลปกครองตนเอง ทำตนให้มีประโยชน์ต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ”

อุปกรณ์

1. เอกสารเรื่อง “ อาชีพใหม่ของสุรชัย ”
2. รูปภาพผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการทำกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารเรื่อง “ อาชีพใหม่ของสุรชัย ”

ในปัจจุบันนี้หลาย ๆ ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ทำให้กิจการ ร้านค้า โรงงาน และการประกอบธุรกิจต่าง ๆ พลอยกระทบกระเทือนไปด้วย กิจการบางอย่างจำเป็นต้องปิดกิจการ โรงงานหลาย ๆ โรงต้องลดจำนวนพนักงานลงเพื่อให้กิจการอยู่ได้

สุรชัยเป็นคนหนุ่มจากจังหวัดนครราชสีมา หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็ได้มาทำงานเป็นคนงานของโรงงานแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ทำงานที่โรงงานแห่งนี้เป็นเวลา 6 ปี เมื่อเจ้าของโรงงานประสบปัญหาทางการเงินในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ เจ้าของโรงงานจึงจำเป็นต้องเลิกจ้างคนงานบางส่วน สุรชัยก็เป็นคนหนึ่งในคนงานเหล่านั้น หลังจากถูกเลิกจ้างสุรชัยก็พยายามไปสมัครงานหลายแห่งแต่ไม่มีที่ใครรับ เพราะกิจการต่าง ๆ ก็ประสบปัญหาทางการเงินเช่นกัน เงินที่สุรชัยเก็บไว้ก็ค่อย ๆ หมดลงไปในทุกวัน เมื่อหมดหนทางสุรชัยจึงจำเป็นต้องเดินทางกลับบ้าน

เมื่อกลับมาอยู่ที่บ้านซึ่งประกอบไปด้วยพ่อแม่พี่น้องสุรชัยก็มีความอบอุ่นดี แต่เขายังไม่สบายใจนัก เขาอยากจะหางานสักอย่างทำขณะอยู่ที่นี้ วันหนึ่งขณะที่สุรชัยกำลังดูโทรทัศน์ มีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้ข้อความว่า “ ในภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้หันมาประกอบอาชีพอิสระกันเถอะครับ โดยขอคำปรึกษาได้ที่สำนักงานจัดหางานในจังหวัดของท่าน ” สุรชัยครุ่นคิดอยู่เป็นเวลาหลายวันว่าอาชีพอิสระนั้นเป็นอย่างไร ถามคนในหมู่บ้านก็ได้คำตอบที่เขาไม่แน่ใจนักว่าจะถูกต้องหรือไม่ ในที่สุดสุรชัยจึงตัดสินใจเข้ามายังสำนักงานจัดหางานจังหวัด นครราชสีมาเพื่อคลี่คลายปัญหาของเขา

เมื่อเขามาถึงสำนักงานจัดหางานจังหวัดนครราชสีมา เขาสังเกตดูในสำนักงานเห็นมีเจ้าหน้าที่อยู่ 4 - 5 คน เขาจึงเข้าไปบอกความประสงค์ของเขากับเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้นำสุรชัยไปพบกับเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งพร้อมบอกความประสงค์ของสุรชัยให้เขาทราบ เจ้าหน้าที่ ผู้นั้นหันมามองสุรชัย สุรชัยยกมือไหว้ เขารับไหว้แล้วยิ้มให้พร้อมทั้งเชิญให้นั่ง สุรชัยรู้สึกสบายใจขึ้น จึงเริ่มสนทนากับเจ้าหน้าที่ผู้นั้น

สุรชัยได้แนะนำตนเองและบอกเจ้าหน้าที่ว่าเขาถูกนายจ้างเลิกจ้าง ขณะนี้ยังไม่มีงานทำ เมื่อวันก่อนเขาได้ดูโทรทัศน์เห็นประกาศชักชวนประกอบอาชีพอิสระ หากใครสนใจให้มาติดต่อสอบถามได้ที่สำนักงานจัดหางานของจังหวัด เขาสนใจจึงมาขอคำปรึกษาและอยากรู้ว่าอาชีพอิสระเป็นอย่างไร เจ้าหน้าที่ได้บอกความหมายของอาชีพอิสระกับสุรชัยว่า อาชีพอิสระหมายถึง

อาชีพที่ผู้ประกอบการอาชีพทำธุรกิจของตนเอง โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง มีการวางแผน การดำเนินการและการตัดสินใจด้วยตนเอง ตัวอย่างอาชีพอิสระ เช่น แม่ค้าขายผักผลไม้ ชาวไร่ชาวนา ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ ช่างเสริมสวย ฯลฯ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังบอกความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระอีกว่า การประกอบอาชีพอิสระสามารถช่วยแก้ปัญหาการว่างงานของประชากรของประเทศได้ เพราะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ได้แนะนำสุรชัยให้เลือกอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับตนเอง แล้วลองประกอบอาชีพนั้นหากมีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ก็สามารถมาขอรับคำปรึกษาได้ที่สำนักจัดหางานแห่งนี้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังให้เอกสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระแก่สุรชัยไปอ่านเพิ่มเติมอีกด้วย สุรชัยกล่าวขอบคุณเจ้าหน้าที่ก่อนลากลับบ้าน เขาคิดว่าจะต้องเลือกประกอบอาชีพอิสระที่ตนเองสนใจให้ได้สักหนึ่งอาชีพ

ครั้งที่ 3

เรื่อง ลักษณะอาชีพอิสระในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะของอาชีพอิสระ ขั้นตอนการทำงานของอาชีพอิสระ ในท้องถิ่น 4 อาชีพ คือ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับลักษณะอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา ที่มีชื่อเสียงมีอาชีพอะไรบ้าง

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพอาชีพอิสระ ต่าง ๆ ในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา และให้นักเรียนดูภาพอาชีพอิสระที่นักเรียนสนใจ ในที่นี้ได้แก่ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา
2. ผู้วิจัยให้นักเรียน เลือกอาชีพอิสระที่นักเรียนสนใจเพียง 1 อาชีพจาก 4 อาชีพ แล้วให้นักเรียนที่เลือกอาชีพเดียวกันเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน ผู้วิจัยแจกเอกสารลักษณะอาชีพอิสระ 4 อาชีพในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาให้นักเรียนทุกคน
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเอกสารเฉพาะอาชีพที่ตนเลือก แล้วให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันสรุปว่า ลักษณะอาชีพอิสระที่นักเรียนเลือกเป็นอย่างไร มีขั้นตอนในการทำงานอย่างไร แล้วเตรียมส่งตัวแทนออกมารายงาน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมารายงานเพื่อสรุปลักษณะของอาชีพอิสระ ขั้นตอนในการทำงานของอาชีพนั้น ๆ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

อุปกรณ์

เอกสารลักษณะของอาชีพอิสระ 4 อาชีพ คือ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารเรื่องลักษณะอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

ปัจจุบันไม้ดอกไม้ประดับที่ปลูกเลี้ยงในกระถางได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำไปใช้ตกแต่งภายในและภายนอกอาคารได้ง่ายและสะดวก การปลูกไม้ดอกและไม้ประดับมีในพื้นที่ทั่วไป ๆ ของจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะที่อำเภอปากช่องและอำเภอหนองบุญนาถ การทำอาชีพนี้ทำได้ง่าย มีรายได้ดี ผู้ที่คิดจะปลูกไม้ดอกไม้ประดับขายสิ่งแรกที่ต้องคิดก่อนคือทุน ถ้ามีทุนน้อยก็ควรเริ่มจากซื้อไม้กิ่งมาปลูกก่อนแล้วค่อย ๆ ขยายพันธุ์ต่อไป หากมีทุนมากก็ควรซื้อต้นใหญ่มาแล้วก็นำมาขยายพันธุ์ซึ่งจะได้ต้นไม้มากและรวดเร็ว

ผู้คิดประกอบอาชีพนี้ควรวางแผนว่าจะปลูกไม้ประเภทใด โดยคำนึงถึงทุน สถานที่เพาะปลูก แรงงาน เครื่องมือที่ใช้ ตลอดจนศึกษาความต้องการของตลาดด้วย ไม้ดอกที่นิยมปลูกกัน เช่น กุหลาบ เฟื่องฟ้า ไม้ยี่เข่ง หงอนไก่ ฯลฯ ส่วนไม้ประดับที่นิยมปลูกกันได้แก่ สาวน้อยประแป้ง วาสนา บอนสี โกสน ฯลฯ ไม้ดอกไม้ประดับส่วนใหญ่นิยมปลูกในกระถางนั้น กระถางที่ใช้ปลูกต้นไม้มีหลายชนิด หากต้องการปลูกเพื่อจำหน่ายควรเลือกกระถางดินเผา เพราะราคาถูกและเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืชในเรื่องเกี่ยวกับการระบายน้ำ อุณหภูมิ และการถ่ายเทอากาศที่รากพืช ควรเลือกกระถางให้เหมาะสมกับความสูงและระบบรากของพืช ดินที่ใช้ในการปลูกไม้ในกระถางจำเป็นต้องใช้ดินที่ผสมขึ้น เพื่อให้มีธาตุอาหารที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ดินผสมจะประกอบไปด้วย ดินเหนียวทรายหยาบ เศษใบพืช ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมัก

การดำเนินการปลูกไม้ดอกในกระถาง ส่วนใหญ่จะเพาะเมล็ดก่อนที่จะย้ายมาปลูกในกระถาง ส่วนไม้ดอกที่จะนำมาปลูกในกระถางนั้น จะได้มาจากการปักชำหรือการตอนเป็นส่วนใหญ่ หลังจากปลูกพันธุ์ไม้ลงกระถางแล้ว ควรนำไปเก็บไว้ในเรือนเพาะชำหรือใต้ร่มไม้ก่อน หลังปลูกเสร็จควรให้น้ำทันที และควรให้น้ำตอนเช้าและตอนเย็นโดยรดน้ำให้ชุ่ม การให้น้ำควรให้หลังจากพืชตั้งตัวได้ โดยเลือกน้ำให้เหมาะสมกับพืช ถ้าอยากเร่งให้ไม้นั้นโตเร็วอาจจะให้น้ำ 15 วัน / ครั้ง หรือถ้าต้องการให้ไม้นั้นเติบโตตามปกติควรให้น้ำ 1 เดือน / ครั้ง ใช้ยากำจัดศัตรูพืชชนิดพ่นบ้างเมื่อมีศัตรูพืช เปลี่ยนดินหรือเปลี่ยนกระถางบ้างเมื่อพืชโตเกินไปไม่เหมาะสมกับกระถาง

การจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับอาจจะมีลูกค้ามาซื้อถึงที่หรือผู้ประกอบการพาไปส่งตามร้านขายต้นไม้ในตัวเมืองก็ได้ การประกอบอาชีพนี้ให้ประสบความสำเร็จผู้ประกอบการควรมีความรู้เรื่องการดูแลรักษาต้นไม้ การตลาดและที่สำคัญต้องมีใจรักต้นไม้จริง ๆ

อาชีพเลี้ยงปลา

ปลาเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ได้ดี ไม่ต้องการลงทุนสูง คนทุกฐานะนิยมบริโภค สภาพภูมิประเทศของไทยเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการเลี้ยงปลา เพราะมีแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นมากมาย มีพื้นที่ลุ่มสามารถขุดบ่อเลี้ยงปลาได้ การเลี้ยงปลาในจังหวัดนครราชสีมา มักทำกันในแหล่งที่อยู่ใกล้แม่น้ำ ลำคลอง การเลือกทำเลหรือสถานที่ที่เหมาะสม จะทำให้การเลี้ยงปลาประสบความสำเร็จได้ง่ายและเป็นการประหยัดเงินทุน

ทำเลหรือสถานที่เลี้ยงปลาควรอยู่ใกล้กับแม่น้ำ ลำคลอง คลองส่งน้ำ ที่มีน้ำสะอาดไหลอยู่ตลอดทั้งปี ดินควรเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายซึ่งสามารถเก็บน้ำได้ดี ดินไม่ควรเป็นกรวดมากเกินไป ทำเลเป็นที่เรียบเพื่อง่ายต่อการป้องกันปลาหนีและน้ำไม่ท่วม การคมนาคมสะดวกเพื่อการขนส่งปลาไปจำหน่าย ควรอยู่ใกล้แหล่ง ชุมชน และควรหาทำเลที่ปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย เนื่องจากปัญหาคนขโมยปลาจะบั่นทอนกำลังใจของผู้เลี้ยงปลา

เมื่อเลือกสถานที่ทำเลได้เหมาะสมแล้ว จึงขุดบ่อเลี้ยงปลาโดยควรมีลักษณะดังนี้ บ่อเลี้ยงปลาต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำ สามารถระบายน้ำเข้าและออกจากบ่อเลี้ยงปลาได้ง่าย ควรมีท่อระบายน้ำเข้าออกจากบ่อ เพื่อสะดวกในการจับปลาและเปลี่ยนน้ำในบ่อ ขนาดของบ่อควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก้นบ่อควรจะกว้าง ความลึกของบ่อควรคำนึงถึงปลาที่จะเลี้ยง ตลอดจนอุณหภูมิของน้ำในบ่อ ทางระบายน้ำเข้าบ่อควรอยู่ในทิศตรงข้ามกับทางระบายน้ำออกจากบ่อ การสร้างบ่อนั้นต้องมีเป้าหมายว่าจะเลี้ยงปลาชนิดใด และปริมาณการ ผลิตต่อปีปีละเท่าใด เพื่อจะได้สร้างบ่อเลี้ยงปลาให้พอเหมาะกับชนิดและปริมาณของปลา

บ่อเลี้ยงปลาควรประกอบไปด้วยบ่อสำหรับเลี้ยงลูกปลา บ่อสำหรับพ่อแม่พันธุ์ปลา มีไว้ให้ปลาได้ผสมพันธุ์และวางไข่ บ่อสำหรับเลี้ยงปลาจนกระทั่งจับไปขาย การเตรียมบ่อเลี้ยงปลา ถ้าเป็นบ่อเก่าต้องระบายน้ำเก่าออกเสียก่อน แล้วทำการลอกคินที่เป็นโคลนทิ้ง แล้วจึงโรยปูนขาวให้ทั่วบ่อ ดากทิ้งไว้ 2 - 3 วัน แล้วจึงปล่อยน้ำลงไป ในบ่อประมาณ 30 ซม. และเมื่อต้องการให้เกิดอาหารธรรมชาติในบ่อเร็ว ควรเติมมูลคอกลงในบ่อ ทิ้งไว้ 4 - 5 วัน น้ำจะกลายเป็นสีเขียวอ่อน ๆ แสดงว่ามีอาหารธรรมชาติในบ่อเกิดขึ้น ต่อจากนั้นจึงเพิ่มระดับน้ำตามต้องการ แล้วจึงปล่อยปลาลงไป ถ้าเป็นบ่อใหม่จะต้องวัดความเป็นกรดของดินแล้วจึงใส่ปูนขาวเพื่อลดความเป็นกรดของดินเสียก่อน เรื่องนี้ควรปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมประมง เมื่อใส่ปูนขาวจนน้ำไม่ เป็นกรดแล้ว จึงเพิ่มระดับน้ำตามต้องการ แล้วจึงปล่อยปลาลงบ่อ

พันธุ์ปลาที่ควรเลี้ยงคือ พันธุ์ปลาที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว มีลูกตก อดทน เมื่อมีโรคและมีผู้นิยมบริโภค สำหรับผู้เลี้ยงใหม่ ๆ ยังขาดความชำนาญควรเลี้ยงปลานิลหรือปลาดูเพียนขาว ก่อน เพราะเป็นปลากินพืชเลี้ยงได้ง่าย ศัตรูของปลาที่สำคัญต้องกำจัด ได้แก่ ปลาช่อน

ปลาหมอ ปลาไหล กบ เขียด เป็นต้น ผู้เลี้ยงปลาจำเป็นต้องตรวจตราดูแลเอาใจใส่บ่อเลี้ยงปลาอยู่เสมอ หากมีศัตรูของปลาต้องรีบกำจัด คอยสังเกตลักษณะของน้ำในบ่อปลาอยู่เสมอ หากสภาพน้ำในบ่อเลี้ยงปลาไม่เหมาะสมควรรีบแก้ไข การใส่ปุ๋ยลงในบ่อปลาและให้อาหารปลาด้วย จะทำให้ได้ผลผลิตสูง การให้อาหารปลาควรคำนึงถึงปลาที่เลี้ยงว่ากินพืชหรือกินเนื้อ ควรให้อาหารปลาให้เป็นเวลาเพื่อฝึกหัดปลาให้ชิน ปลาแต่ละชนิดมีลักษณะและนิสัยแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนที่จะเลี้ยงปลาไม่ว่าชนิดใด ผู้เลี้ยงควรทราบลักษณะและนิสัยของปลานั้น ๆ ก่อนการเลี้ยงปลาจึงจะได้ผลดี

อาชีพหล่อทองเหลือง

งานหล่อทองเหลืองในจังหวัดนครราชสีมา ทำกันมากที่บ้านบึง อำเภอโชคชัย ลักษณะของผลงานจะหล่อออกมาเป็นรูปพระพุทธรูป รูปเหมือนหลวงพ่อด่าง ๆ รูปสัตว์ รูปนักรบโบราณ รูปหล่อตัวละครในวรรณคดีไทย หรือรูปต่าง ๆ ตามสั่ง งานหล่อทองเหลืองเป็นงานที่มีกระบวนการผลิต อยู่หลายขั้นตอน แต่ละตอนจะต้องใช้เทคนิควิธีการ บางตอนต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะตัวของช่าง แต่บางขั้นตอนก็ไม่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษมากนัก ผู้ที่คิดจะประกอบอาชีพหล่อทองเหลือง ควรมีประสบการณ์เกี่ยวกับการหล่อทองเหลืองมากพอสมควร และต้องรู้ความต้องการของตลาดด้วย เมื่อเริ่มประกอบอาชีพนี้ใหม่ ๆ ควรเริ่มจาก การหล่อทองเหลืองเป็นรูปร่างง่าย และมีผู้นิยมซื้อก่อน แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาฝีมือจนสามารถหล่อเป็นรูปร่างที่ยากขึ้น

ขั้นตอนการหล่อทองเหลืองพอจะสรุปเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ขั้นออกแบบ เป็นการออกแบบหุ่น เพื่อให้ได้งานตามต้องการ
2. ขั้นทำหุ่นยางและแบบภายนอก เริ่มจากปั้นดินเหนียวเป็นหุ่นตามที่ต้องการ

ต่อมา นำยางดิบหรือยางซิลิโคนมาทาพอกหุ่นดินเหนียวเพื่อทำหุ่นยาง แล้วใช้ปูนปลาสเตอร์พอกทับหุ่นยางอีกทีเพื่อทำเป็นแบบภายนอกของหุ่น ถึงตอนนี้จะได้แบบภายนอกหุ่นที่เป็นปูนปลาสเตอร์และหุ่นยาง

3. ขั้นทำหุ่นขี้ผึ้ง เริ่มจากการนำแบบภายนอกที่ทำจากปูนปลาสเตอร์และหุ่นยางมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ ใช้ยางรัดให้แน่นเพื่อใช้เป็นแบบ แล้วเทขี้ผึ้งที่ต้มแล้วลงในแบบให้ขี้ผึ้งจับผิวบนอกหุ่นหนาประมาณ 3 มิลลิเมตร แล้วจึงเทขี้ผึ้งที่ไม่ต้องการออก ปล่อยให้ขี้ผึ้งแข็งตัว ภายในหุ่นขี้ผึ้งจะกลวง แล้วผสมปูนปลาสเตอร์เหลวภายในหุ่นขี้ผึ้ง โดยใส่เหล็กตรงกลางหุ่นขี้ผึ้งสำหรับเป็นแกนกลาง ปล่อยให้แห้งจึงแกะแบบหล่อภายนอกและแบบหุ่นยางออก จะได้หุ่นขี้ผึ้งที่มีแกนเป็นปูนปลาสเตอร์ แล้วนำไปตบแต่งผิวให้เรียบร้อย

4. ขั้นทำหุ่นแม่พิมพ์ นำตะปูขนาด 1 นิ้วฝังลงในผิวหุ่นขี้ผึ้ง ให้หัวตะปูโผล่ประมาณ 1 - 1.5 เซนติเมตร เพื่อไม่ให้แกนรูปกับดินชั้นนอกเคลื่อนเวลาเผาไฟ ทาดินมวลให้ทั่วหุ่นประมาณ 2 - 3 ชั้น แล้วนำไปจุ่มน้ำโคลน เพื่ออุดรอยตามซอกมุมต่าง ๆ นำหุ่นดินที่ทาดินมวลมาพอกด้วยดินโคลนผสมทรายละเอียด พอกให้มีหัวตะปูสำหรับเป็นหุ่นแม่พิมพ์ ใช้ขี้ผึ้งที่ทำไว้เป็นหลอดมาต่อเข้ากับฐานหุ่นเพื่อเป็นชนวน เพื่อให้น้ำทองไหลลงสู่หุ่นแม่พิมพ์จนเต็มเวลาเททอง แล้วหงายหุ่นแม่พิมพ์ขึ้นให้ส่วนหัวลงข้างล่าง ใช้มีดขูดทำความสะอาดที่ฐานหุ่นจนเห็นขี้ผึ้ง ซึ่งอยู่ภายในระหว่างพิมพ์ส่วนนอกและแกนข้างใน เอาเหล็กเผาไฟจี้ละลายขี้ผึ้งให้ติดกับชนวนโยงเป็น 4 ด้าน จุดเชื่อมทั้ง 4 เส้นนี้จะมีลักษณะเป็นปาก ให้จุ่มหุ่นแม่พิมพ์ลงน้ำแล้วใช้

ดินผสมทรายอุบบริเวณที่มีลักษณะเป็นปากจนทั่ว แล้วใช้ลวดพันรอบหุ่นแม่พิมพ์ เพื่อไม่ให้หุ่นแม่พิมพ์แตกก่อนเผาหรือแยกออกตอนเททอง นำหุ่นแม่พิมพ์คว่ำลงกับเตา เตานี้ขุดลงไปใต้ดินประมาณ 1 เมตร ใช้ท่อนเหล็กพาดทำตะแกรงรองหุ่นแม่พิมพ์ ใช้สังกะสีปิดหุ่นให้ทั่ว แล้วจึงสูบลมไฟอ่อน เเผาหุ่นประมาณ 3 - 8 ชั่วโมง จะได้หุ่นแม่พิมพ์ที่สุกแล้ว

5. ขั้นเททองเหลือง ก่อนหุ่นแม่พิมพ์สุกประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง ให้เอาทองเหลืองไปใส่ในเบ้าหลอม เมื่อทองเหลืองละลายได้ที่ จึงนำไปเทใส่หุ่นแม่พิมพ์ที่สุกแล้ว การเททองต้องเทให้เต็มหุ่น ใช้เวลาประมาณ 15 นาที หากเกินเวลานี้ไปทองจะแข็งเทไม่ลง หลังจากเททองแล้ว 5 นาที จึงนำหุ่นแม่พิมพ์มาทุบ จะได้รูปหล่อทองเหลืองตามที่ต้องการ

6. ขั้นตอนแต่ง นำรูปหล่อทองเหลืองที่ได้ไปตัดเอาชนวนและเหล็กออก สกัดเศษทองที่ติดตามชิ้นงานออกให้หมด ใช้ครีมหึงตะปูออก เชื่อมแก๊สเป่าทองเหลืองอุดปิดจนทั่ว แล้วขัดด้วยหินเจียรไนและกระดาษทราย ต่อไปขัดชิ้นงานด้วยเชือกมนิลาผสมน้ำยาขัดโดยใช้มอเตอร์ช่วย จนได้ชิ้นงานที่มันวาว หลังจากนั้นนำชิ้นงานไปล้างด้วยน้ำมันก๊าส ทิ้งไว้ให้แห้ง แล้วจึงนำไปจุ่มกรดคำ กรดแดง หรือจุ่มแอมโมเนียเพื่อให้เป็นสีดำ สีแดง และสีสนิม เสร็จแล้วทาแลคเกอร์เคลือบ ก็จะได้รูปหล่อทองเหลืองตามต้องการ

การจำหน่ายชิ้นงานที่ได้ ผู้ประกอบอาชีพนี้จะนำไปส่งตามที่ถูกคำสั่งหรือขายปลีก เนื่องจากการหล่อทองเหลืองเป็นงานที่ต้องทำหลายขั้นตอน แต่ละตอนค่อนข้างยุ่งยาก บางขั้นตอนต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษ กว่าจะได้ชิ้นงานที่สวยงามและใช้เวลานาน ผู้คิดจะประกอบอาชีพนี้จึงควรหาประสบการณ์ในการทำงานหล่อทองเหลืองมาก่อน แล้วจึงค่อยเริ่มดำเนินกิจการหล่อทองเหลืองเป็นของตนเอง

อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

ยางรถยนต์เมื่อใช้งานไปได้ระยะหนึ่งก็จำเป็นต้องเปลี่ยนยางใหม่ ใครเลยจะคิดว่ายางรถยนต์เก่า ๆ เหล่านี้ ต่อมาจะมีค่าสามารถนำมาสร้างเป็นสิ่งของเครื่องใช้ได้ จนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์หรือสิ่งที่ทำขึ้นเป็นอาชีพจากยางรถยนต์ขึ้น ในจังหวัดนครราชสีมา มีผู้ประกอบการอาชีพนี้อยู่ที่ริมถนนสายนครราชสีมา - โขกชัย หลักกิโลเมตรที่ 12 เครื่องใช้ที่ทำจากยางรถยนต์ที่พบเห็นกันทั่วไป เช่น ถังขยะ แก้วอี้ กระถางต้นไม้ ถังน้ำ ชิงช้า ฯลฯ อาชีพนี้มีขั้นตอนในการทำผลิตภัณฑ์ไม่ยากนัก

ขั้นตอนในการผลิตเครื่องใช้จากยางรถยนต์ มีดังนี้

1. ใช้มีดปิ้งตอปากตัดคอกยางและเนื้อยางออกเพื่อเอายางในหรือผ้าใบไว้สำหรับใช้เป็น ส่วนประกอบต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ตามแบบที่ต้องการ
2. ขณะปาดตัด ก็จะลับมีดให้คมอยู่เสมอ ด้วยหินลับที่เตรียมไว้พร้อมกับถังน้ำ สำหรับจุ่มมีด ให้เปียกชุ่มเมื่อจะลับมีดทุกครั้ง
3. เมื่อได้ยางในหรือยางผ้าใบ ซึ่งถือว่าเป็นยางที่มีความทนทานมากแล้ว ก็ตัดยางชนิดนี้ออกเป็นขนาดต่าง ๆ ตามรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น บ้างก็เป็นริ้ว ๆ เพื่อทำเป็นหูหิ้ว บ้างก็ทำเป็นแผ่นกลมเพื่อทำเป็นก้นภาชนะ และตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อทำเป็นตัวถังวงรอบ ด้านข้างของผลิตภัณฑ์
4. ตัดขอบล้อยางที่เป็นเนื้อยางวงในขอบล้อ ออกมาใช้ทำเป็นกรอบของผลิตภัณฑ์ตามต้องการ
5. เมื่อได้ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการแล้ว ก็ประกบยางตามลักษณะของรูปแบบที่วางไว้
6. ยารอยต่อระหว่างแผ่นยางที่เป็นส่วนประกอบต่าง ๆ ด้วยยางคิปลผสมน้ำมันเบนซิน ที่เตรียมไว้
7. ตอกตะปูเย็บตะเข็บให้มั่นคงแข็งแรง ขนาดของตะปูควรเหมาะสมกับความหนาของยางที่ประกบกัน
8. ทายางคิปลที่รอยรอบตะเข็บที่ตอกตะปูแล้ว เพื่อกันสนิม
9. ส่วนที่เป็นหัวจุกฝาของผลิตภัณฑ์ ใช้เหล็กเผาไฟร้อน ๆ แทะทะลุเพื่อใช้น็อตร้อย ขันกับจุกให้มั่นคง
10. ใช้ขอบยางเนื้อที่อยู่วงด้านในของยางรถยนต์ ทำกรอบรอบปากหรือรอบริมของผลิตภัณฑ์ตามขนาดและรูปแบบที่ต้องการ
11. ผลิตภัณฑ์ใดใช้หูหิ้ว ก็ใช้ยางผ้าใบที่ทำเป็นริ้ว ๆ นำมาทำหูหิ้ว

12. ฐานที่ตั้งหรือส่วนที่เป็นขาของผลิตภัณฑ์ ก็ใช้ยางผ้าใบทำโดยออกแบบให้เข้ากับ ความโค้งและความตรงของภาชนะที่ออกแบบ เพื่อให้รับกันอย่างเหมาะสมสวยงาม

13. ผลิตภัณฑ์ที่ทำเสร็จแล้ว นำมาทาสีให้สวยงามเพื่อเตรียมจำหน่ายต่อไป

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์จะอยู่ในลักษณะลูกค้าเดินทางมาสั่งทำหรือซื้อถึงแหล่งผลิต อีกวิธีหนึ่งคือการนำไปวางขายตามแหล่งชุมชน ผู้ประกอบอาชีพนี้จึงควรเลือกสถานที่ผลิตใกล้ แหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่สามารถเดินทางขนส่งสินค้าได้สะดวก

ครั้งที่ 4

เรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระอันได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่น ในตนเอง ความกระตือรือร้น และมนุษยสัมพันธ์

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นมีอะไรบ้าง อาชีพนั้นมีลักษณะอย่างไร ผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ควรมีลักษณะอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกอาชีพอิสระที่นักเรียนสนใจต่อไปนี้ คือ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา เพียง 1 อาชีพ

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เลือกอาชีพเดียวกันเข้ากลุ่มเดียวกัน แล้วให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าอาชีพอิสระที่นักเรียนเลือกนั้น ผู้ประกอบอาชีพควรมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง แล้วเขียนลงในกระดาษ

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนสำรวจตนเองว่ามีคุณลักษณะอย่างไร แล้วเขียนลงในกระดาษ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนตรวจสอบคุณลักษณะใดบ้างของนักเรียนที่ตรงกับคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่นักเรียนเลือก

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาสรุปคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพที่นักเรียนเลือก และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

อุปกรณ์

กระดาษ

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 5

เรื่อง การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับผู้ประกอบการอาชีพอิสระในท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียน ศึกษาค้นเรื่อง “ สิ่งมหัศจรรย์ แสงประทุม นักเทคโนโลยีการเกษตรพื้นบ้าน ”

2. หลังการชมวิดิทัศน์ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่บ่งบอกถึงการประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระมีอะไรบ้าง ทำอย่างไรถึงจะได้สิ่งนั้น

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนสำรวจตนเองว่า มีคุณลักษณะใดบ้างที่จะทำให้นักเรียนเป็นผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จตามแนวสรุปต่อไปนี้

“ รายได้ ความมั่นคง ความมีชื่อเสียง และความก้าวหน้า เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระประสบความสำเร็จในอาชีพ ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพนอกจากคุณลักษณะส่วนบุคคลแล้ว ยังต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระได้ ”

อุปกรณ์

วิดิทัศน์เรื่อง “ สิ่งมหัศจรรย์ แสงประทุม นักเทคโนโลยีพื้นบ้าน ”

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
2. สังเกตการสรุปร่วมกันของนักเรียน

ครั้งที่ 6

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของตนเองกับอาชีพอิสระได้

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนดูวิดีโอเรื่อง “ ผู้ปั่นดินให้เป็นรถยนต์ ”
2. หลังการชมวิดีโอ ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน แสดงความคิดเห็นว่าตนเองกับอาชีพ ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และจะมีผลอย่างไรต่อผู้ประกอบการอาชีพ ถ้าเลือกอาชีพไม่สัมพันธ์กับตนเอง
3. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเอง โดยการทำแบบทดสอบวัดความถนัด ความสามารถ และความสนใจ ว่าควรประกอบอาชีพอิสระอะไร

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ ตามแนวสรุปต่อไปนี้
 “ บุคคลจะประกอบอาชีพอย่างมีความสุข เมื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเอง ”

อุปกรณ์

วิดีโอ เรื่อง “ ผู้ปั่นดินให้เป็นรถยนต์ ”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 7

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
จากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 8.30 น. - 12.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ที่อำเภอไชยชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ผู้ประกอบการอาชีพพานักเรียนดูการทำงานปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
3. หลังจากดูการทำงานปลูกไม้ดอกไม้ประดับแล้ว ผู้ประกอบการอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับโดยการทดลองทำงานปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

เทคนิคที่ใช้

การศึกษานอกสถานที่

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 8

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพหล่อทองเหลือง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพหล่อทองเหลืองจากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 13.00 น. - 16.30 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพหล่อทองเหลือง ที่อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพหล่อทองเหลือง ผู้ประกอบการอาชีพพานักเรียนดูการทำงานหล่อทองเหลือง

3. หลังจากดูการทำงานหล่อทองเหลือง ผู้ประกอบการอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพหล่อทองเหลือง โดยการทดลองทำงานหล่อทองเหลือง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพหล่อทองเหลือง

เทคนิคที่ใช้

การศึกษานอกสถานที่

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 9

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์จากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 8.30 น. - 12.00 น.

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ ผู้ประกอบอาชีพพานักเรียนดูการทำงานทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์
3. หลังจากดูการทำงานทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ ผู้ประกอบอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ โดยการทดลองทำงานทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

เทคนิคที่ใช้

การศึกษานอกสถานที่

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 10

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเลี้ยงปลา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเลี้ยงปลาจากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 13.00 น. - 16.30 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และอาชีพเลี้ยงปลาที่ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยง ผู้ประกอบการอาชีพพานักเรียนดูการทำงานในอาชีพเลี้ยงปลา
3. หลังจากดูการทำงานในอาชีพเลี้ยงปลา ผู้ประกอบการอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพเลี้ยงปลา โดยการทดลองทำงานเลี้ยงปลา

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ เลี้ยงปลา

เทคนิคที่ใช้

การศึกษานอกสถานที่

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 11

เรื่อง การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รู้แนวทางในการเตรียมประกอบอาชีพอิสระโดยคำนึงถึงแผนการเรียน ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของตลาด

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยแนะนำวิทยากรที่จะบรรยายเกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระให้กับนักเรียน
ได้รู้จัก

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยเชิญวิทยากรบรรยายเรื่อง การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ
2. เมื่อวิทยากรบรรยายจบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามปัญหา
3. ผู้วิจัยและนักเรียนกล่าวขอบคุณวิทยากรที่มาบรรยาย

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีเตรียมตัวสู่อาชีพอิสระ ที่ได้จากการฟังวิทยากร
บรรยายและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ตามแนวสรุปต่อไปนี้

“ การเตรียมตัวสู่อาชีพอิสระควรคำนึงถึง แผนการเรียน ความสนใจ ความสามารถ
ความถนัด และความต้องการของตลาด ”

เทคนิคที่ใช้

การเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่อง “ การเตรียมตัวสู่อาชีพอิสระ ”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการฟังการบรรยายและการซักถามปัญหาของนักเรียน
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 12

ปัจจัยนิเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของ
จังหวัดนครราชสีมา

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งลงเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้
  - 2.1 นักเรียนมีความรู้ในเรื่องการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา
มากน้อยเพียงใด นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของ
นักเรียนในอนาคตอย่างไร
  - 2.2 นักเรียนได้รับประโยชน์จากการแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพอย่างไร
3. ผู้วิจัยสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัด
นครราชสีมา โดยใช้การแนะนำเป็นกลุ่มด้านอาชีพ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิด
การทดลอง

อุปกรณ์

-

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เรื่อง การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	การปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบรายละเอียดวิธีการ และจุดมุ่งหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง แล้วใช้กิจกรรม “ กันเอง ” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนนั่งล้อมวงและแนะนำชื่อตนเอง 1.2 ให้อาสาสมัคร 1 คน ออกมายืนกลางวงแล้วขานชื่อนักเรียนที่นั่งอยู่ 1.3 ให้ผู้ที่นั่งขนาบทั้งสองข้างของผู้ที่ถูกขานชื่อวิ่งแลกที่กัน และในขณะที่วิ่งแลกที่กันนักเรียนผู้ที่ยืนอยู่กลางวงจะพยายามแย่งที่นั่งด้วย 1.4 ผู้ที่แย่งที่นั่งไม่ได้จะต้องยืนกลางวงและเริ่มกิจกรรมตามวิธีการข้างต้นต่อไป 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม “ กันเอง ” รายงานให้เพื่อนได้ทราบ 1 คำถาม 2. ผู้วิจัยแจกตารางฝึกกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการในการเข้ากิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2.4 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นและจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2.5 ผู้วิจัยนัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งต่อไป
2 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ความหมาย และความ สำคัญของการ ประกอบ อาชีพอิสระ	เพื่อให้ นักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญของการ ประกอบอาชีพ อิสระ	ตั้งแต่ครั้งที่ 2 - 11 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเพื่อนำเข้าสู่กิจกรรมที่จะปฏิบัติตลอดจนชี้แจงกฎ กติกา และวิธีปฏิบัติกิจกรรม 2. <u>ขั้นลงมือปฏิบัติ</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการอภิปรายและการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เทคนิคที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ เกม และกรณีตัวอย่าง 3. <u>ขั้นค้นพบ</u> เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะเกิดเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 4. <u>ขั้นวิเคราะห์</u> ผู้วิจัยตั้งคำถามนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่นักเรียนได้กระทำลงไป และสรุปสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้ได้

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			5. <u>ขั้นนำไปใช้</u> นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตได้ <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน 2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน
3 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ลักษณะอาชีพ อิสระใน ท้องถิ่น	เพื่อให้ นักเรียนบอก ลักษณะอาชีพอิสระ ในท้องถิ่นเกี่ยวกับ ขั้นตอนในการ ทำงานได้	
4 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	คุณลักษณะ ของผู้ ประกอบ อาชีพอิสระ	เพื่อให้ นักเรียนบอก คุณลักษณะของผู้ ประกอบอาชีพอิสระ ได้ อันได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นใน ตนเอง ความกระตือรือร้น และมนุษยสัมพันธ์	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	การประสบ ความสำเร็จใน อาชีพอิสระ	เพื่อให้นักเรียนมอง เห็นแนวทางในการ ประกอบอาชีพอิสระ ให้ประสบความสำเร็จ	
6 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ความสัมพันธ์ ระหว่าง ตนเองกับ อาชีพอิสระ	เพื่อให้นักเรียนบอก ความสัมพันธ์ของ ตนเองกับอาชีพ อิสระได้	
7 วันเสาร์ เวลา 9.00 - 12.00น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ	เพื่อให้นักเรียนได้ รับข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพปลูกไม้ดอก ไม้ประดับจากผู้ ประกอบอาชีพโดย ตรง	
8 วันเสาร์ เวลา 13.00 - 16.00น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ หล่อทอง เหลือง	เพื่อให้นักเรียนได้ รับข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพหล่อทอง เหลืองจากผู้ ประกอบอาชีพโดย ตรง	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9 วันเสาร์ เวลา 9.00 - 12.00น.	การมี ประสบการณ์ อาชีพทำผลิต กรรมจากยาง รถยนต์	เพื่อให้ นักเรียนได้ รับข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพทำผลิตภัณฑ์ จากยางรถยนต์จากผู้ ประกอบอาชีพโดย ตรง	
10 วันเสาร์ เวลา 13.00 - 16.00น.	การมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพ เลี้ยงปลา	เพื่อให้ นักเรียนได้ รับข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพเลี้ยงปลาจากผู้ ประกอบอาชีพโดย ตรง	
11 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	การเตรียมตัว เข้าสู่อาชีพ อิสระ	เพื่อให้ นักเรียนได้รู้ แนวทางในการ ประกอบอาชีพอิสระ	
12 50 นาที เวลา 15.10 - 16.00น.	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้ นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับอาชีพอิสระ ในห้องเรียนที่นักเรียน ได้เรียนมาทั้งหมด	1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้า เข้าหากัน 2. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่นักเรียน ได้เรียนรู้มาทั้งหมด 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องการรับรู้อาชีพอิสระใน ห้องเรียน 4. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับผลของการเรียนรู้เกี่ยว กับอาชีพอิสระในห้องเรียน โดยใช้กิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			กลุ่ม 5. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง <u>การประเมินผล</u> สังเกตความสนใจ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
เรื่องการรับรู้อาชีพอิสระของจังหวัดนครราชสีมา

ครั้งที่ 1
ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบรายละเอียด วิธีการ และจุดมุ่งหมายการแนะแนวเป็นกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในห้องเรียน

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง แล้วผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ กันเอง ”
  - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนนั่งล้อมวงและแนะนำชื่อตนเอง
  - 1.2 ให้อาสาสมัคร 1 คน ออกมายืนกลางวงแล้วขานชื่อนักเรียนนักเรียนที่นั่งล้อมวง 2 ชื่อ
    - 1.3 ให้ผู้ที่นั่งขานนามทั้งสองข้างของผู้ถูกขานชื่อวิ่งแลกเปลี่ยนที่นั่งกัน ในขณะที่วิ่งแลกเปลี่ยนที่นั่งกันนั้น นักเรียนที่ยืนอยู่กลางวงจะพยายามแย่งที่นั่งด้วย
    - 1.4 ผู้ที่แย่งที่นั่งไม่ได้จะต้องยืนกลางวงและเริ่มกิจกรรมตามวิธีการข้างต้นต่อไป
    - 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม “ กันเอง ”
2. ผู้วิจัยแจกตารางกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ดังนี้
  - 2.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรับรู้อาชีพอิสระในห้องเรียนในจังหวัดนครราชสีมา
  - 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในห้องเรียน
  - 2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อข้องใจและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความหมายของการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นและ
 จุំคมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

2.5 ผู้วิจัยนัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

อุปกรณ์

ตารางกิจกรรมกลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 2

เรื่อง ความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

กิจกรรม

กรณีตัวอย่าง “ อาชีพใหม่ของสุรชัย ”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ อาชีพใหม่ของสุรชัย ” ให้ นักเรียนทุกคน
2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 อาชีพอิสระหมายถึงอะไร

2.2 การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญอย่างไร

ขั้นค้นพบ

หลังร่วมกันอภิปรายแล้ว แต่ละกลุ่มจะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่าอาชีพอิสระหมายถึงอะไร การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญอย่างไร ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุป แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

แนวการสรุปมีดังนี้

“ อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่บุคคลผู้ประกอบอาชีพธุรกิจของตนเองหรือลงทุนร่วมกับผู้อื่น โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง มีการดำเนินการและตัดสินใจด้วยตนเอง อย่างอิสระ อาชีพอิสระเป็นทางออกที่สำคัญในการแก้ปัญหารว่างงานของประชากรในประเทศ และยังเป็นทางเลือกเสริมให้บุคคลปกครองตนเอง ทำตนให้มีประโยชน์ต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ”

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยให้นักเรียนไปหาภาพเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระมาส่ง

อุปกรณ์

เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ อาชีพใหม่ของสุรชัย ”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง “ อาชีพใหม่ของสุรชัย ”

ในปัจจุบันนี้หลาย ๆ ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ทำให้กิจการ ร้านค้า โรงงาน และการประกอบธุรกิจต่าง ๆ พลอยกระทบกระเทือนไปด้วย กิจการบางอย่างจำเป็นต้องปิดกิจการ โรงงานหลาย ๆ โรงต้องลดจำนวนพนักงานลงเพื่อให้กิจการอยู่ได้

สุรชัยเป็นคนหนุ่มจากจังหวัดนครราชสีมา หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็ได้มาทำงานเป็นคนงานของโรงงานแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ทำงานที่โรงงานแห่งนี้เป็นเวลา 6 ปี เมื่อเจ้าของโรงงานประสบปัญหาทางการเงินในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ เจ้าของโรงงานจึงจำเป็นต้องเลิกจ้างคนงานบางส่วน สุรชัยก็เป็นคนหนึ่งในคนงานเหล่านั้น หลังจากถูกเลิกจ้างสุรชัยก็พยายามไปสมัครงานหลายแห่งแต่ไม่มีที่ใครรับ เพราะกิจการต่าง ๆ ก็ประสบปัญหาทางการเงินเช่นกัน เงินที่สุรชัยเก็บไว้ก็ค่อย ๆ หมดลงไปทุกวัน เมื่อหมดหนทางสุรชัยจึงจำเป็นต้องเดินทางกลับบ้าน

เมื่อกลับมาอยู่ที่บ้านซึ่งประกอบไปด้วยพ่อแม่พี่น้องสุรชัยก็มีความอบอุ่นดี แต่เขายังไม่สบายใจนัก เขาอยากจะหางานสักอย่างทำขณะอยู่ที่นี้ วันหนึ่งขณะที่สุรชัยกำลังดูโทรทัศน์ มีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้ข้อความว่า “ ในภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้หันมาประกอบอาชีพอิสระกันเถอะครับ โดยขอคำปรึกษาได้ที่สำนักงานจัดหางานในจังหวัดของท่าน ” สุรชัยครุ่นคิดอยู่เป็นเวลาหลายวันว่าอาชีพอิสระนั้นเป็นอย่างไร ถามคนในหมู่บ้านก็ได้คำตอบที่เขาไม่แน่ใจกว่าจะถูกต้องหรือไม่ ในที่สุดสุรชัยจึงตัดสินใจเข้ามายังสำนักงานจัดหางานจังหวัดนครราชสีมาเพื่อคลี่คลายปัญหาของเขา

เมื่อเขามาถึงสำนักงานจัดหางานจังหวัดนครราชสีมา เขาสังเกตเห็นในสำนักงานเห็นมีเจ้าหน้าที่อยู่ 4 - 5 คน เขาจึงเข้าไปบอกความประสงค์ของเขากับเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้นำสุรชัยไปพบกับเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่ง พร้อมบอกความประสงค์ของสุรชัยให้เขาทราบ เจ้าหน้าที่คนนั้นหันมามองสุรชัย สุรชัยยกมือไหว้ เขารับไหว้แล้วยิ้มให้พร้อมทั้งเชิญให้นั่ง สุรชัยรู้สึกสบายใจขึ้น จึงเริ่มสนทนากับเจ้าหน้าที่ผู้นั้น

สุรชัยได้แนะนำตนเองและบอกเจ้าหน้าที่ว่าเขาถูกนายจ้างเลิกจ้าง ขณะนี้ยังไม่มียานทำ เมื่อวันก่อนเขาได้ดูโทรทัศน์เห็นประกาศชักชวนประกอบอาชีพอิสระ หากใครสนใจให้มาติดต่อสอบถามได้ที่สำนักงานจัดหางานของจังหวัด เขาสนใจจึงมาขอคำปรึกษาและอยากรู้ว่าอาชีพอิสระเป็นอย่างไร เจ้าหน้าที่ได้บอกความหมายของอาชีพอิสระกับสุรชัยว่า อาชีพอิสระหมายถึงอาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพทำธุรกิจของตนเอง โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง มีการวางแผน การดำเนินการและการตัดสินใจด้วยตนเอง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังบอกความสำคัญของ

การประกอบอาชีพอิสระอีกว่า การประกอบอาชีพอิสระสามารถช่วยแก้ปัญหาการว่างงานของ
ประชากรของประเทศได้ เพราะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ได้แนะนำสุรชัย
ให้เลือกอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับตนเอง แล้วลองประกอบอาชีพนั้นหากมีปัญหาหรืออุปสรรค
ใด ๆ ก็สามารถมาขอรับคำปรึกษาได้ที่สำนักจัดหางานแห่งนี้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังให้เอกสาร
เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระแก่สุรชัยไปอ่านเพิ่มเติมอีกด้วย สุรชัยกล่าวขอบคุณเจ้าหน้าที่
ก่อนลากลับบ้าน เขาคิดว่าจะต้องเลือกประกอบอาชีพอิสระที่ตนเองสนใจให้ได้สักหนึ่งอาชีพ

ครั้งที่ 3

เรื่อง ลักษณะอาชีพอิสระในท้องถิ่น

กิจกรรม

เกม ความเป็นมาของ.....

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนบอกลักษณะอาชีพ ขั้นตอนการทำงานของอาชีพอิสระในท้องถิ่น
4 อาชีพ คือ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยนำสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารลักษณะของอาชีพอิสระ 4 อาชีพที่นักเรียนสนใจให้นักเรียนอ่านในที่นี้ได้แก่ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา

2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน แล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมาเลือกอุปกรณ์ประกอบการเล่นเกม กลุ่มละ 1 อย่างจากอุปกรณ์ต่อไปนี้ คือ กุหลาบที่ปลูกในกระถาง หุ่นสุนัขทำด้วยทองเหลือง แก้วที่ทำจากยางรถยนต์ และปลานิลในตู้เลี้ยงปลา

3. ผู้วิจัยให้นักเรียน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย สิ่งที่นักเรียนเลือกมีขั้นตอนความเป็นมาอย่างไร

ขั้นค้นพบ

เมื่อนักเรียนได้อ่านเอกสารเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นที่เขาสนใจและร่วมกันอภิปรายแล้ว นักเรียนจะเข้าใจลักษณะของอาชีพอิสระ และขั้นตอนการทำงานของอาชีพนั้น

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปความเป็นมาของอุปกรณ์ที่นักเรียนเลือก โดยบอกขั้นตอนการทำงานอย่างละเอียดว่าเป็นอย่างไร ลักษณะของอาชีพเป็นอย่างไร กลุ่มใดสรุปได้สมบูรณ์ที่สุดเป็นผู้ชนะ ผู้วิจัยเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพอิสระและขั้นตอนการทำงานของอาชีพว่าสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร

อุปกรณ์

1. เอกสารลักษณะของอาชีพอิสระ 4 อาชีพ คือ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา
2. กุหลาบที่ปลูกในกระถาง
3. หุ่นสุนัขทำด้วยทองเหลือง
4. ปลานิลในตู้เลี้ยงปลา

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 4

เรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

กิจกรรม

เกม ลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระอันได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้น และมนุษยสัมพันธ์

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพอิสระในท้องถิ่นมีอะไรบ้าง ลักษณะของอาชีพเป็นอย่างไร ผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ควรมีคุณลักษณะอย่างไร

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน จะเหลือนักเรียน 3 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า อาชีพอิสระในท้องถิ่น 4 อาชีพ ต่อไปนี้ คือ อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา ผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ควรมีคุณลักษณะอย่างไร
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้ากลุ่ม 3 คน อ่านเอกสารคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 อาชีพที่กล่าวมา และเป็นกรรมการในการเล่นเกมน
3. ผู้วิจัยคิดบัตรคำอาชีพอิสระทั้ง 4 บนกระดาน และนำบัตรคำคุณลักษณะต่าง ๆ วางไว้บนโต๊ะโดยคว่ำหน้าบัตรคำไว้ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเลือกบัตรคุณลักษณะแล้วนำบัตรคำคุณลักษณะไปติดให้ตรงกับบัตรคำอาชีพอิสระ โดยให้ออกมาทีละกลุ่ม กลุ่มละคน เริ่มจากกลุ่มที่ 1-4 ตามลำดับ ถ้าบัตรคำถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ถ้าบัตรคำไม่ถูกต้องจะให้

นักเรียนกลุ่มต่อไปมาติดบัตรใหม่ เมื่อติดบัตรคำคุณลักษณะทุกบัตรตรงกับบัตรคำอาชีพอิสระแล้ว กลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

ขั้นค้นพบ

เมื่อนักเรียนเล่นเกมจบ นักเรียนจะรู้ว่าอาชีพอิสระทั้ง 4 อาชีพ ผู้ประกอบอาชีพควรจะมีคุณลักษณะอย่างไร

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่านักเรียน ทำไมผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 อาชีพจึงมีคุณลักษณะบางอย่างเหมือน และมีคุณลักษณะบางอย่างแตกต่างกัน

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยแจกเอกสารคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 อาชีพให้นักเรียน แล้วให้นักเรียนเขียนคุณลักษณะของตนเองลงในกระดาษ แล้วถามนักเรียนว่าถ้านักเรียนต้องการประกอบอาชีพอิสระ นักเรียนควรจะมีคุณลักษณะใดบ้าง

อุปกรณ์

1. เอกสารคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพหล่อทองเหลือง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ และอาชีพเลี้ยงปลา
2. บัตรคำอาชีพอิสระทั้ง 4 อาชีพและบัตรคำคุณลักษณะต่าง ๆ
3. กระดาษ

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 5

เรื่อง การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ

กิจกรรม

กรณีตัวอย่าง “กว่าจะถึงวันนี้”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับผู้ประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “กว่าจะถึงวันนี้” ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มอ่าน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายกรณีตัวอย่างในหัวข้อต่อไปนี้
  - 2.1 สิ่งบ่งบอกถึงการประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระมีอะไรบ้าง
  - 2.2 ทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ

ขั้นค้นพบ

เมื่อนักเรียนได้อ่านเอกสารกรณีตัวอย่างและร่วมกันอภิปรายในแต่ละกลุ่มแล้ว นักเรียนจะเข้าใจสิ่งบ่งบอกถึงการประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระและแนวทางการได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่าสิ่งบ่งบอกถึงการประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระมีอะไรบ้าง ทำอย่างไรถึงจะได้สิ่งนั้น ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน แล้วผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าจะนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ในชีวิตอย่างไร

อุปกรณ์

เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “กว่าจะถึงวันนี้”

การประเมินผล

1. สังเกตการอภิปรายร่วมกันของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม และการออกมารายงานของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “กว่าจะถึงวันนี้”

บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ ท่านผู้นี้คือ นายประคอง มนต์กระโทก อยู่บ้านเลขที่ 29 หมู่ 4 ตำบลพลับพลา อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา ประวัติส่วนตัวเมื่อนายประคองมีอายุ 10 ปีบิดาของเขาที่ประกอบอาชีพเป็นครูได้เสียชีวิตลงทำให้ทางครอบครัวต้องอยู่ในฐานะที่ลำบาก ด้วยเหตุนี้เขาจึงไม่ได้เรียนต่อเหมือนเพื่อน เขาจบการศึกษาแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากบิดาเสียชีวิตเขาได้ไปอยู่ที่วัดเป็นเวลา 1 ปีครึ่ง แล้วจึงได้บวชเณรศึกษาจนได้นักธรรมชั้นเอก หลังจากสึกออกมาเนื่องจากนายประคองเป็นบุตรคนโตของครอบครัว งานแรกที่ทำคือ ทำนาที่บิดาซื้อไว้เป็นนาหว่าน ไร่ข้าวไม่มากนัก ต่อมาได้แต่งงานกับหญิงสาวคนหนึ่งมีบุตรด้วยกันหนึ่งคน แต่เพราะทนเสียงบ่นของแม่ยายไม่ไหว จึงหย่าร้างกันไป นายประคองมาแต่งงานใหม่กับภรรยาคนปัจจุบันนี้ พ่อตาได้ยกที่ดินให้ 12 ไร่ คือที่อยู่ปัจจุบัน ตอนแต่งงานเขามีหนี้อยู่ 600 บาท ซึ่งในสมัยนั้นก็คิดเป็นเงินจำนวนมาก ต้องใช้หนี้ถึง 3 ปีจึงหมด

สำหรับคนที่มีความรู้พื้นฐานการศึกษาไม่สูงนักอย่างนายประคอง งานที่ทำก็คือทำนา เขาทำนาไปได้ช่วงเวลาหนึ่ง เขาจึงคิดได้ว่าการทำนาคงไม่คุ้มกับที่ลงทุนไป จึงขายควายตัวเดียวของเขาแล้วนำเงินไปซื้ออุปกรณ์ตัดผม เริ่มจากการตัดผมเด็ก ต่อมาได้เปิดร้านเป็นเพียงที่อำเภอ ฝีมือการตัดผมของเขาไม่คือนักลูกค้าจึงมีแต่เด็ก ๆ ยามว่างจากการตัดผมเขาจะถีบสามล้อรับจ้าง สมัยที่อเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย มีเพื่อนของนายประคองไปทำงานในฐานทัพหลายคน เขาจึงไปสมัครดูบ้างในตำแหน่งช่างไม้ทั้ง ๆ ที่เขาไม่มีความรู้ด้านนี้เลย ต่อมาเขาถูกลดตำแหน่งเป็นกรรมกรแบกไม้ ท้ายสุดเขาทนไม่ไหวจึงกลับมาอยู่บ้าน

เขากลับมาทำนาและตัดผมอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง แต่ไม่มีอะไรดีขึ้นเขาจึงกลับไปทำงานเป็นพนักงานเก็บสิ่งของที่ฐานทัพอเมริกันที่เคยอีกครั้ง แต่สิ่งที่เขาไม่ชอบคือคนอเมริกันดูถูกคนที่พูดภาษาเขาไม่ได้ ในที่สุดเขาก็ลาออกมา กลับมาอยู่บ้าน หลายสิ่งหลายอย่างยังไม่ดีขึ้น จึงกลับไปสมัครเป็นยามที่ฐานทัพอเมริกันอีกครั้ง เงินเดือนของยามสูงพอสมควร เขาถูกส่งไปเป็นยามหลายจังหวัด การห่างจากครอบครัวทำให้เขารู้สึกเหงาจึงหันไปกินเหล้า สูบบุหรี่ บางเดือนไม่ได้ส่งเงินมาให้ทางบ้าน ทำงานอยู่ได้ 5 ปีจึงลาออก กลับมาอยู่ที่บ้าน

เขาเลิกคิดที่จะมีชีวิตเพนจรอีกแล้ว คิดว่าจะเป็นหรือตายต้องอยู่ที่นี้ จึงคิดเลี้ยงปลาและปลูกผักขาย ช่วงก่อนนั้นในน้ำยังมีปลาอุคมสมบูรณ์ แต่เขาเห็นว่าในอนาคตต้องขาดแคลนแน่ จึงลงมือขุดบ่อเลี้ยงปลาโดยใช้จอบเป็นอุปกรณ์ ทำอยู่ 8 เดือนจึงได้บ่อเลี้ยงปลาหลายบ่อ ที่เลี้ยงปลาของเขาตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำ แต่งานเลี้ยงปลาในระยะแรกไม่ประสบผลสำเร็จนัก เพราะคันบ่อ

ไม่สูง ที่ค่อนข้างลุ่ม เมื่อหน้าน้ำเกิดน้ำท่วมปลาก็ออกไปกับสายน้ำหมด แต่นานเข้ารู้วิธีป้องกัน โดยยกคันบ่อให้สูงขึ้น เขาพยายามหาความรู้ใหม่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาอยู่เสมอ เขาเคยเป็น อาสาสมัครทำงานศึกษาด้านการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ทำให้ได้รับประสบการณ์ ความรู้ เทคนิค ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับงานเลี้ยงปลาของเขา งานเลี้ยงปลาจึงได้ผล

นายประคองได้ขยายพื้นที่เลี้ยงปลาออกไปอีกหลายบ่อ ขณะเดียวกันก็ผสมเทียมปลา พร้อมกับจำหน่ายให้ผู้สนใจ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย นอกจากจำหน่ายพันธุ์ปลาแล้วเขายังออกไปแนะนำการเลี้ยงปลาให้กับผู้ซื้ออีกด้วย เฉลี่ยแล้วมีคนมาซื้อลูกปลาประมาณ 3000 ราย ต่อปี มีรายได้จากการขายปลาต่อปีเป็นเงินหลายแสนบาท แต่เงินที่ได้ก็ไม่ได้เก็บ เพราะเขามี ลูกหลายคนต้องส่งลูกเรียน ลูก ๆ ของเขาเรียนจบระดับปริญญา ได้ทำงานในตำแหน่งสูง ๆ หลายคน

เขาผ่านงานเกษตรกรรมมาช้านาน กิจกรรมที่ทำอยู่และสร้างชื่อให้เขามากคือเรื่อง การเลี้ยงปลา ซึ่งใช้เวลา 20 ปีกว่า นอกจากนี้ยังปลูกผักและปลูกผลไม้อีกด้วย นายประคองถือว่า งานที่เขาทำมีเกียรติและศักดิ์ศรี เขาเป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้าที่มีชื่อเสียงมานาน จนสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มอบโล่ประกาศเกียรติคุณเป็นคนดีศรีสังคมเมื่อต้นปี 2540 คติประจำใจของเขาคือ ริเริ่ม รอบรู้ อย่าย่อเยย

ครั้งที่ 6

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพอิสระ

กิจกรรม

บทบาทสมมติ เรื่อง “ ตนเองกับอาชีพ ”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ของตนเองกับอาชีพอิสระได้

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวน 3 คน อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “ ตนเองกับอาชีพ ” แล้วให้นักเรียนดังกล่าวศึกษาบทบาทสมมติ โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำ
2. ผู้วิจัยอธิบายวิธีสังเกตการแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนที่เหลือฟัง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “ ตนเองกับอาชีพ ” และให้นักเรียนที่เหลือคอยสังเกตการแสดง

4. หลังจากการแสดงบทบาทสมมติ ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายและสรุปการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “ ตนเองกับอาชีพ ”

ขั้นค้นพบ

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายและสรุปการแสดงบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนได้เห็นความสัมพันธ์ของตนเองกับอาชีพอิสระว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า ตนเองกับอาชีพอิสระมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ถ้าหากตนเองกับอาชีพไม่สัมพันธ์กันจะมีผลอย่างไร ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนสำรวจตนเองว่าเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระใด

อุปกรณ์

บทบาทสมมติ เรื่อง “ ตนเองกับอาชีพ ”

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

บทบาทสมมติ เรื่อง “ ตนเองกับการประกอบอาชีพอิสระ ”

ในงานชุมนุมศิษย์เก่าของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ศิษย์เก่าที่เคยศึกษาที่โรงเรียนแห่งนี้หลายคนได้มาพบกัน พรชัย สุเทพ ธงชัย ปราณี และสายฝน ซึ่งเคยเรียนที่โรงเรียนนี้ด้วยกัน และเรียนอยู่ห้องเดียวกันได้มาพบกันอีกครั้ง ทั้ง 5 คนต่างรู้สึกดีใจ จึงชวนกันไปนั่งที่โต๊ะเดียวกันและพูดคุยกัน

สุเทพ : ผมรู้สึกดีใจจริง ๆ ที่พวกเราได้มาพบกันอีกครั้ง พวกเราไม่ได้พบกันเป็นเวลา 10 กว่าปีแล้ว เพื่อน ๆ เป็นอย่างไรบ้าง เล่าเรื่องราวของแต่ละคนให้ฟังหน่อยซิ

สายฝน : ฉันก็รู้สึกดีใจที่พวกเราได้มาพบกันอีกครั้ง ฉันจะเล่าเรื่องของฉันให้เพื่อน ๆ ฟังก่อนก็แล้วกัน หลังจากเรียนจบ ฉันก็ไปเรียนต่อสายอาชีพสาขาบัญชี ที่เลือกสาขาบัญชีก็อาจเป็นเพราะฉันชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากก็ได้ หลังจากเรียนจบฉันได้ไปสมัครงานเป็นพนักงานบัญชีที่บริษัทแห่งหนึ่ง เงินเดือนสูงพอสมควร ฉันคิดว่าฉันคงจะไม่เปลี่ยนงานนี้ ฉันมีความสุขที่ได้คิดคำนวณแล้วเธอเป็นอย่างไรบ้างพรชัย

พรชัย : เห็นเธอได้งานที่ดีผมก็ดีใจด้วย ส่วนผมหลังจากเรียนจบ พ่อแม่ก็ให้ไปสอบเข้าโรงเรียนพลตำรวจ ซึ่งผมเองก็ไม่อยากเป็นตำรวจ เพราะตามใจท่านผมจึงไปสอบ ผมสอบได้จึงเข้าไปเรียนที่โรงเรียนพลตำรวจเป็นเวลา 1 ปี หลังจากนั้นผมได้รับการบรรจุให้ไปเป็นตำรวจที่โรงพักแห่งหนึ่ง ด้วยความที่ไม่ชอบให้ใครบังคับ ผมจึงต้องทนทำงานด้วยความทุกข์ใจ การทำงานก็แล้วแต่เจ้านายจะสั่ง ผมรู้สึกอึดอัดจริง ๆ บางทีผมอาจจะลาออกไปหางานอื่น ๆ ทำดูบ้าง

ปราณี : น่าเห็นใจเธอนะพรชัย เพราะความหวังดีของพ่อแม่แท้ ๆ แต่เมื่อตนเองไม่เหมาะสมกับอาชีพ ก็ทำให้ตนเองลำบาก ฉันหลังจากเรียนจบ ฉันไม่ได้เรียนต่อหรอก ออกมาช่วยพ่อแม่ขายของที่ร้าน ฉันอยากทำอะไรเป็นของตนเองบ้าง ฉันต้องการเลี้ยงสุนัขขาย เพราะฉันชอบเลี้ยงสุนัขมาตั้งแต่เด็ก ฉันจึงต้องศึกษาหาแนวทางการประกอบอาชีพนี้ดู เห็นแนวทางพอที่จะทำได้จึงลองทำดู ตอนนี้ฉันมีสุนัขพันธุ์ต่าง ๆ หลายตัว มีคนมาซื้อสุนัขของฉัน

อยู่เรื่อย ๆ หากเพื่อน ๆ ต้องการจะเลี้ยงสุนัขมาหาฉันสิ ฉันจะหาตัวสวย ๆ ให้

ธงชัย : ผมอยากได้สุนัขมาเลี้ยงอยู่พอดีเชียว วันไหนผมว่างผมจะไปหาส่วนเรื่องของผมหลังจากเรียนจบ ผมก็ไปเรียนต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรม หลังจากเรียนจบผมลองเลี้ยงไก่และเลี้ยงปลาตามที่เคยเรียนมา ผมได้ใช้เวลาหลายปีเพื่อพัฒนาการเลี้ยงปลาและเลี้ยงไก่ ต้องหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตอนนี้ผมมีบ่อเลี้ยงปลาและฟาร์มเลี้ยงไก่อยู่หลายที่ วันไหนเพื่อน ๆ ว่างลองไปกินปลาและไก่ที่บ้านผมสิ ผมเลี้ยงเต็มที่

สุเทพ : เออ ! ถ้าผมว่างผมจะลองแวะไป ตอนนี้มาฟังเรื่องของผมบ้าง หลังจากเรียนจบ ผมก็ไปเรียนต่อที่สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่เลือกเรียนที่นี้ก็เพราะเพื่อนชวนไป เรียนไปได้ 1 ปีจึงรู้ว่าไม่เหมาะกับตนเอง ผมจึงลาออก ออกมาเรียนต่อสาขาช่างยนต์ที่ผมชอบ หลังจากเรียนจบผมก็ได้ไปเป็นช่างซ่อมรถยนต์ที่อู่ซ่อมรถยนต์แห่งหนึ่ง ทำงานไปได้ระยะหนึ่งเห็นว่าพอมีทุนและประสบการณ์เพียงพอ ผมจึงออกมาเปิดอู่ซ่อมรถยนต์เป็นของตนเอง ตอนนี้มีรถยนต์มาให้ที่อู่ของผมซ่อมทุกวัน ถ้ารถยนต์ของเพื่อนเสียเอามาที่อู่ของผมก็ได้

ปราณี : ฟังเพื่อนแต่ละคนเล่าเรื่องของตนเองมา ทำให้ฉันได้ข้อคิดว่าการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของเรา เราก็จะมีความสุขกับการทำงาน เพื่อน ๆ เห็นด้วยไหม

สุเทพ, ธงชัย,

สายฝน และพรชัย : เห็นด้วย

หลังจากนั้นทั้ง 5 คนก็พูดคุยกันต่อไป จนงานเลิกทุกคนจึงกลับบ้าน

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของสุเทพ

สุเทพเป็นคนสนใจเรื่องเครื่องยนต์มาก หลังจากเรียนจบจากโรงเรียน เพื่อนชวนไปเรียนต่อที่เดียวกับเพื่อนก็ตามเพื่อนไป หลังจากเรียนไปได้ 1 ปี จึงรู้ว่าตนเองไม่เหมาะกับสถานศึกษาแห่งนั้น จึงตัดสินใจลาออก ออกมาเรียนต่อสายอาชีพ สาขาช่างยนต์ หลังจากเรียนจบได้ทำงานที่อู่ซ่อมรถยนต์แห่งหนึ่ง ต่อมาได้ลาออกจากการงาน และได้เปิดอู่ซ่อมรถยนต์เป็นของตนเอง

บทบาทของสายฝน

สายฝนเป็นคนชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังจากเรียนจบจากโรงเรียน ได้ไปศึกษาต่อในสายอาชีพสาขาบัญชี เมื่อสำเร็จการศึกษาได้สมัครงานเป็นพนักงานบัญชีที่บริษัทแห่งหนึ่ง

บทบาทของปรางค์

ปรางค์เป็นคนรักสัตว์ เธอชอบเลี้ยงสุนัข หลังจากจบจากโรงเรียนได้ช่วยพ่อแม่ขายของชำที่ร้าน หลังจากนั้นจึงลองขายกล้วยเตี๋ยแต่ขายไม่ดีจึงเลิกไป หลังจากนั้นจึงศึกษาวิธีเลี้ยงสุนัขขาย เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ จึงเลี้ยงสุนัขขายกิจการดำเนินไปด้วยดี มีสุนัขพันธุ์ต่าง ๆ มากมาย

บทบาทของธงชัย

ธงชัยชอบเลี้ยงสัตว์มาตั้งแต่ยังเด็ก ชอบศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนได้ไปศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรม ต่อจากนั้นเมื่อเรียนจบได้ประกอบอาชีพเลี้ยงปลาและเลี้ยงไก่ มีกิจการบ่อเลี้ยงปลาและเลี้ยงไก่ใหญ่โต เขาชอบอาชีพนี้เพราะไม่ต้องมีใครมาบังคับ

บทบาทของพรชัย

พรชัยเป็นคนที่ไม่ให้ใครมาบังคับ หลังจากเรียนจบได้ไปเรียนต่อที่โรงเรียนพลตำรวจตามที่พ่อแม่แนะนำ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่ชอบ หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนพลตำรวจ เขาก็ได้เป็นตำรวจ แต่เขาไม่มีความสุขกับการทำงานนัก เพราะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้านายอย่างเคร่งครัด เขาคิดว่าเขาอาจจะลาออกจากการเป็นตำรวจ แล้วไปหาอาชีพอื่นทำ

ครั้งที่ 7

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

กิจกรรม

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง อาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับจากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 8.30 น. - 12.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ที่อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ผู้ประกอบการอาชีพพานักเรียนดูการทำงานปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
3. หลังจากดูการทำงานปลูกไม้ดอกไม้ประดับแล้ว ผู้ประกอบการอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ โดยการทดลองทำงานปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

ขั้นค้นพบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษานอกสถานที่ครั้งนี้

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า นักเรียนได้รับข้อมูลและมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพปลูกไม้ดอก ไม้ประดับอะไรบ้าง ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกประโยชน์ของข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพปลูกไม้ดอก ไม้ประดับที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้

อุปกรณ์

-

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 8

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพหล่อทองเหลือง

กิจกรรม

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง อาชีพหล่อทองเหลือง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพหล่อทองเหลืองจากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 13.00 น. - 16.30 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพหล่อทองเหลือง ที่อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพหล่อทองเหลือง ผู้ประกอบการอาชีพพานักเรียนดูการทำงานหล่อทองเหลือง
3. หลังจากดูการทำงานหล่อทองเหลือง ผู้ประกอบการอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพหล่อทองเหลือง โดยการทดลองทำงานหล่อทองเหลือง

ขั้นค้นพบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษานอกสถานที่ครั้งนี้

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า นักเรียนได้รับข้อมูลและมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพหล่อทองเหลืองอะไรบ้าง ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกประโยชน์ของข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพหล่อทองเหลืองที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้

อุปกรณ์

-

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 9

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

กิจกรรม

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง อาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์จากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 8.30 น. - 12.00 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ ผู้ประกอบอาชีพพานักเรียนดูการทำงานทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์
3. หลังจากดูการทำงานทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ ผู้ประกอบอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ โดยการทดลองทำงานทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

ขั้นค้นพบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษานอกสถานที่ครั้งนี้

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า นักเรียนได้รับข้อมูลและมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์อะไรบ้าง ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกประโยชน์ของข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้

อุปกรณ์

-

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 10

เรื่อง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเลี้ยงปลา

กิจกรรม

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง อาชีพเลี้ยงปลา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเลี้ยงปลาจากผู้ประกอบการโดยตรง

เวลาที่ใช้

วันเสาร์ เวลา 13.00 น. - 16.30 น.

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยบอกนักเรียนถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษานอกสถานที่ และชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรม

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อดูอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และอาชีพเลี้ยงปลาที่ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยง ผู้ประกอบการอาชีพพานักเรียนดูการทำงานในอาชีพเลี้ยงปลา
3. หลังจากดูการทำงานในอาชีพเลี้ยงปลา ผู้ประกอบการอาชีพให้นักเรียนได้ซักถาม หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพเลี้ยงปลา โดยการทดลองทำงานเลี้ยงปลา

ขั้นค้นพบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลและประสบการณ์จากการศึกษานอกสถานที่ครั้งนี้

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพเลี้ยงปลาอย่างไรบ้าง ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกประโยชน์ของข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเลี้ยงปลาที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้

อุปกรณ์

-

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 11

เรื่อง การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ

กิจกรรม

กรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเลี้ยงไก่”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รู้แนวทางในการเตรียมประกอบอาชีพอิสระโดยคำนึงถึงแผนการเรียนรู้
ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของตลาด

เวลาที่ใช้

15.10 - 16.00

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการเตรียมตัวประกอบอาชีพอิสระควรทำอย่างไร

ขั้นลงมือปฏิบัติ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “คนเลี้ยงไก่” ให้นักเรียน
2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ

ต่อไปนี้

- 2.1 การเตรียมประกอบอาชีพอิสระ นักเรียนต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
- 2.2 การเลือกแผนการเรียนมีความสำคัญต่อการเตรียมตัวประกอบอาชีพอย่างไร
- 2.3 ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของตนเอง มีความสำคัญต่อ

การเตรียมตัวประกอบอาชีพอย่างไร

- 2.4 ความต้องการของตลาดมีความสำคัญต่อการเตรียมตัวประกอบอาชีพอย่างไร

ขั้นค้นพบ

เมื่อนักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนคิดถึงความรู้หรือแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมในเรื่องการเตรียมตัวประกอบอาชีพอิสระ

ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าการเตรียมตัวสู่อาชีพอิสระมีวิธีการอย่างไร ต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
ให้นักเรียนช่วยกันสรุป และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้ง

ขั้นนำไปใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกถึงการนำความรู้ เรื่องการเตรียมตัวสู่อาชีพอิสระไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตของตนเอง

เทคนิคที่ใช้

เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง คนเลี้ยงไก่

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเลี้ยงไก่”

สมิทเป็นเจ้าของกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ในจังหวัดแห่งหนึ่ง ปัจจุบันถึงแม้เขาจะมีอายุไม่มากนัก แต่ประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ของเขามีอย่างมากมาย เขาเล่าว่าสมัยเมื่อเขายังเด็กฐานะทางบ้านก็ไม่ค่อยจะดีนัก พ่อแม่มีอาชีพทำไร่ทำนาเขามีพี่น้องหลายคน ทุกคนในบ้านจึงต้องช่วยกันทำงาน ในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์เขาก็ช่วยพ่อแม่หาเงินโดยไปรับจ้างทำงานในไร่ในสวน หรือตามฟาร์มเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านนัก ในด้านการเรียนเขาไม่ถนัดทางการคำนวณนัก เขาจะชอบวิชาที่เน้นหนักไปในทางปฏิบัติ เช่น วิชาเกษตรกรรม วิชาช่าง อุตสาหกรรม และวิชาศิลปะ ในขณะที่เรียนในชั้นมัธยมตอนต้น ครูแนะแนวได้ให้เขาทำแบบทดสอบวัดความสนใจ แบบทดสอบวัดความสามารถ และแบบทดสอบวัดความถนัด หลังการทำแบบทดสอบครูได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หากเขาจะเรียนต่อควรจะต้องเลือกเรียนในสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ

หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขาจึงเลือกเรียนต่อใน สายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรกรรม ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมของจังหวัด ที่วิทยาลัยแห่งนี้เขาได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างมากมาย อีกทั้งเขาไม่ต้องรบกวนเงินจากทางบ้านเพราะที่วิทยาลัยมีงานพิเศษให้ทำ มีที่พักให้ด้วย เขาเลือกงานพิเศษเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ โดยได้ไปทำงานในฟาร์มไก่แห่งหนึ่ง เขาได้รับความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเลี้ยงไก่จากฟาร์มแห่งนี้อย่างมาก

หลังจากเรียนจบจากวิทยาลัยเกษตรกรรม เขาจึงคิดจะเลี้ยงไก่เพราะเห็นว่าความต้องการไก่ในตลาดยังมีมากและที่บ้านของเขาก็มีพื้นที่กว้างขวางพอที่จะเลี้ยงไก่ได้ เขาจึงไปกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มาจำนวนหนึ่ง นำมาสร้างโรงเรือนสำหรับเลี้ยงไก่ และซื้อลูกไก่มาเลี้ยง เมื่อเริ่มเลี้ยงไก่ใหม่ ๆ เขาต้องทำงานเองทั้งหมด ปัญหาของการเลี้ยงไก่ก็มีบ้าง อาศัยประสบการณ์ที่เคยเลี้ยงไก่มานานก็สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ อีกทั้งเขายังแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่อยู่เสมอ ทำให้กิจการของเขาดีขึ้นเรื่อย ๆ จนปัจจุบันนี้ได้กลายมาเป็นฟาร์มเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ มีคนงานจำนวนมาก เขาได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำงานว่า การเตรียมตัวประกอบอาชีพใดควรคำนึงถึงความสนใจ ความสามารถ ความถนัด เลือกแผนการเรียนให้เหมาะสมกับตนเองเพื่อหาความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนต้องดูแลแนวโน้มความต้องการของตลาดด้วยว่าต้องการสิ่งใด นอกจากนี้เขายังให้ข้อคิดอีกว่าการทำงานใด ๆ ก็ตาม ผู้กระทำควรมีใจรักในงานนั้น และควรจะมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานที่ทำ จึงจะทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของ
จังหวัดนครราชสีมา

เวลาที่ใช้

15.10 น. - 16.00 น.

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่ง เป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้
  - 2.1 นักเรียนมีความรู้ในเรื่องการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา
มากน้อยเพียงใด นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของ
นักเรียนในอนาคตอย่างไร
  - 2.2 นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างไร
3. ผู้วิจัยสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพอิสระในท้องถิ่นของจังหวัด
นครราชสีมา โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวขอบใจนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง

อุปกรณ์

-

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ การแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

แบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

คำสั่ง   ให้นักเรียนเลือกคำตอบจากข้อ ก ข ค ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับข้อที่นักเรียนเลือกลงในกระดาษคำตอบ

1. คุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระที่มีต่อบุคคลคือข้อใด
  - ก. ทำให้บุคคลนั้นมีรายได้มากขึ้น มีคนนับถือ
  - ข. บุคคลนั้นสามารถพึ่งตนเองได้และทำประโยชน์ให้สังคมได้
  - ค. ทำให้ท้องถิ่นที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่เจริญขึ้น
2. อาชีพใดมีขั้นตอนในการทำงานหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนยุ่งยาก มีอันตราย ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ
  - ก. ปลุกไม้ดอกไม้ประดับ
  - ข. หล่อทองเหลือง
  - ค. ทำเครื่องใช้จากยางรถยนต์
3. คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของผู้ประกอบอาชีพอิสระคือ
  - ก. กล้าแสดงออก
  - ข. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
  - ค. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. นายแดงมีอาชีพเป็นช่างตัดผม เวลาไม่มีลูกค้าเขาจะขายลอตเตอรี่หน้าร้านตัดผมของเขา นักเรียนคิดว่าเขาเป็นคนอย่างไร
  - ก. มีความอดทน
  - ข. มีความขยัน
  - ค. มีความรับผิดชอบ
5. มาลัยใช้เวลาขุดบ่อเลี้ยงปลาตั้งแต่เช้าถึงเย็น นักเรียนคิดว่าเธอเป็นคนอย่างไร
  - ก. มีความกระตือรือร้น
  - ข. มีความคิดริเริ่ม
  - ค. มีความอดทน
6. ปรรณาคับนำไม้ดอกไม้ประดับไปส่งลูกค้าขาประจำ โดยที่ลูกค้าไม่เคยตรวจนับสินค้า นักเรียนคิดว่าลูกค้าเชื่อว่าปรรณาคับเป็นอย่างไร
  - ก. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
  - ข. มีความซื่อสัตย์
  - ค. มีความขยัน

7. พรเป็นคนแรกที่ทำเก้าอี้จากยางรถยนต์ออกจำหน่าย นักเรียนคิดว่าเขามีคุณลักษณะข้อใดเป็นพิเศษ
  - ก. มีความขยัน
  - ข. มีความรับผิดชอบ
  - ค. มีความคิดริเริ่ม
8. ยูพาชอบตัดแต่งต้นไม้เป็นรูปร่างต่างๆ นักเรียนคิดว่าเธอมีคุณสมบัติเด่นในข้อใด
  - ก. มีความคิดสร้างสรรค์
  - ข. มีความขยัน
  - ค. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. ทนงคิดจะประกอบอาชีพหล่อทองเหลือง แม้หลายคนจะคัดค้าน เขาก็ประกอบอาชีพนี้จนได้ นักเรียนคิดว่าเขาเป็นคนอย่างไร
  - ก. มีความกระตือรือร้น
  - ข. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
  - ค. มีความอดทน
10. สมรชอบพูดคุยเป็นกันเองกับลูกค้า ทำให้เธอขายสินค้าได้มากกว่าคนอื่น นักเรียนคิดว่าเธอมีคุณลักษณะเด่นในข้อใด
  - ก. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
  - ข. มีมนุษยสัมพันธ์
  - ค. มีความรับผิดชอบ
11. ผู้ประกอบอาชีพหล่อทองเหลือง ต้องมีคุณลักษณะใดเป็นพิเศษ
  - ก. ความอดทน
  - ข. ความเชื่อมั่นในตนเอง
  - ค. ความคิดริเริ่ม
12. วิธีใดให้ประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระได้ ดีที่สุด
  - ก. เห็นวิธีการทำงานจากวิดีโอ
  - ข. สังเกตการทำงานของผู้ประกอบอาชีพ
  - ค. ลงมือทำงานนั้นด้วยตนเอง

13. การพานักเรียนไปดูการประกอบอาชีพเลี้ยงปลา เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้เรื่องใดมากที่สุด
  - ก. รู้จักผู้ประกอบอาชีพ
  - ข. ซื้อสินค้าราคาถูกจากผู้ประกอบอาชีพ
  - ค. เห็นการทำงานของผู้ประกอบอาชีพ
14. การประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งใด
  - ก. การมีเพื่อนฝูงมาก
  - ข. มีความขยัน
  - ค. มีความคิดแปลกใหม่
15. ชาราลือกรประกอบอาชีพเกษตรกรและต้องการเป็นเกษตรกรดีเด่น เพราะอะไร
  - ก. ชื่อเสียง
  - ข. รายได้
  - ค. ความก้าวหน้า
16. จันทร์แรมประกอบอาชีพค้าขายและเธอก็ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง นักเรียนคิดว่าเธอศึกษาต่อเพราะมุ่งหวังสิ่งใด
  - ก. ความก้าวหน้า
  - ข. ชื่อเสียง
  - ค. รายได้
17. สิบเอกสุเมธรับราชการทหารและไม่มีรายได้อื่น นักเรียนคิดว่าสิบเอกสุเมธรับราชการทหารเพราะอะไร
  - ก. เป็นอาชีพที่มีชื่อเสียง
  - ข. เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า
  - ค. เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง
18. นายแหลมปลูกไม้ดอกไม้ประดับขายได้เงินปีละหลายแสนบาท สิ่งใดแสดงว่าเขาประสบความสำเร็จในอาชีพ
  - ก. มีความก้าวหน้า
  - ข. มีความมั่นคง
  - ค. มีรายได้ดี

19. อุทัยทำคุ่มน้ำจากยางรถยนต์ขาย จนสามารถสร้างฐานะครอบครัวให้มีความสุขได้
เขาคิดว่าเขาประสบความสำเร็จในอาชีพในระดับหนึ่ง เมื่อดูจากสิ่งใด
  - ก. ความมั่นคง
  - ข. ความมีชื่อเสียง
  - ค. ความก้าวหน้า
20. เมื่อเริ่มกิจการหล่อทองเหลือง นายศิใช้ที่บ้านเป็นที่ทำงาน ต่อมาได้ขยายกิจการ
จนเปิดเป็นโรงงานขนาดใหญ่ สิ่งใดแสดงว่าเขาประสบความสำเร็จในอาชีพ
  - ก. รายได้
  - ข. ความก้าวหน้า
  - ค. ความมั่นคง
21. การที่นักเรียนจะเลือกประกอบอาชีพอิสระอะไร ควรพิจารณาตนเองเกี่ยวกับอาชีพ
นั้นอย่างไร
  - ก. อาชีพนั้นเป็นอาชีพที่ผู้ปกครองทำอยู่
  - ข. อาชีพนั้นเป็นที่นิยมของคนในสังคม
  - ค. อาชีพนั้นตรงกับความถนัด ความสนใจของตนเอง
22. นฤมลขายพันธุ์พืชได้หลายวิธี จึงเลือกประกอบอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
เขาเลือกอาชีพนี้โดยคำนึงถึงตนเองในเรื่องใด
  - ก. ความพอใจ
  - ข. ความสามารถ
  - ค. ความขยัน
23. พรพงศ์ชอบเลี้ยงปลานานิตต่างๆตั้งแต่เด็ก เมื่อโตขึ้นเขาจึงประกอบอาชีพเลี้ยง
ปลา เขาเลือกอาชีพนี้โดยคำนึงถึงสิ่งใดของตน
  - ก. ความอดทน
  - ข. ความรับผิดชอบ
  - ค. ความสนใจ
24. พรเทพสามารถปั้นดินเหนียวเป็นรูปร่างต่าง ๆ ได้สวยงาม เขาน่าจะประกอบ
อาชีพใด
  - ก. หล่อทองเหลือง
  - ข. ทำเครื่องใช้จากยางรถยนต์
  - ค. เลี้ยงปลา

25. โชคชัยเลิกงานที่ตนเองไม่ชอบ ไม่ถนัด และมีความรู้ในงานนั้นน้อย
นักเรียนคิดว่าเขาจะรู้สึกอย่างไรเมื่อทำงาน
  - ก. เจย ๆ
  - ข. ลำบากใจ
  - ค. มีความสุข
26. การเตรียมตัวผู้อาชีพอิสระ นอกจากพิจารณาตนเองแล้วควรคำนึงถึงอะไร
  - ก. ความมุ่งหวังของพ่อแม่
  - ข. ความต้องการของตลาด
  - ค. คำแนะนำของผู้อื่น
27. ผู้ที่เรียนจบทางด้านเกษตรกรรม ควรประกอบอาชีพใด
  - ก. ทำเครื่องใช้จากยางรถยนต์
  - ข. เลี้ยงปลา
  - ค. หล่อทองเหลือง
28. ผู้คิดประกอบอาชีพทำเครื่องใช้จากยางรถยนต์ ควรเลือกแผนการเรียนอะไร
  - ก. อุตสาหกรรม
  - ข. เกษตรกรรม
  - ค. คหกรรม
29. ชูชัยอยากประกอบอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เขาควรเลือกแผนการเรียนอะไร
  - ก. วิทยาศาสตร์
  - ข. คหกรรม
  - ค. เกษตรกรรม
30. การเลือกอาชีพโดยไม่คำนึงความต้องการของตลาด มีผลต่อผู้ประกอบการอาชีพอย่างไร
  - ก. ได้ผลิตสินค้าแปลกใหม่ออกสู่ตลาด
  - ข. ขายสินค้าได้น้อย
  - ค. สินค้าที่ผลิตได้มีราคาสูงกว่าผู้อื่น
31. ผู้เลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ส่วนใหญ่มักจะเป็นเช่นไร
  - ก. ประสบความสำเร็จในชีวิต
  - ข. ประสบความล้มเหลวในชีวิต
  - ค. มีฐานะทางบ้านไม่แน่นอน

32. นักเรียนจะรู้ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง โดยวิธีใด
ดีที่สุด
- ก. เพื่อนบอก
  - ข. พ่อแม่หรือครูบอก
  - ค. ทำแบบทดสอบในเรื่องเหล่านี้

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
1	2.94	17	5.06
2	2.89	18	3.77
3	3.07	19	2.39
4	4.76	20	3.40
5	2.60	21	4.93
6	2.20	22	3.55
7	3.18	23	5.06
8	3.55	24	6.00
9	3.69	25	5.52
10	4.10	26	4.10
11	4.18	27	4.55
12	3.15	28	3.73
13	3.81	29	2.43
14	5.78	30	3.04
15	3.85	31	3.37
16	10.56	32	2.69

ตาราง 7 คะแนนการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง

นักเรียน คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1		นักเรียน คนที่	กลุ่มทดลองที่ 2	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	15	29	1	15	31
2	17	31	2	18	29
3	18	30	3	18	30
4	20	31	4	19	30
5	20	30	5	20	28
6	21	28	6	20	30
7	21	30	7	21	30
8	21	30	8	22	29
9	23	29	9	22	28
10	23	32	10	23	31
11	23	32	11	23	31
12	24	30	12	24	32
13	24	32	13	25	32
14	25	31	14	25	30
15	26	32	15	27	31

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายปัญญาทิพย์ ทิมะวงศ์
เกิดวันอังคารที่	19 มกราคม พุทธศักราช 2508
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 180 ถนนมิตรภาพ - หองคาย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2527	ป.กศ.สูง (ภาษาอังกฤษ) จากวิทยาลัยครู นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2531	ค.บ. (ภาษาอังกฤษ) จากสหวิทยาลัย รัตนโกสินทร์ บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้
อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา
อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ของ

ปัญญาทิพย์ ทิมะวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและ
กิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ค่านเกวียนวิทยา อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนค่านเกวียนวิทยา อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2541 ที่มี
การรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการ
สุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และกลุ่มทดลองที่ 2
เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบสอบถามการรับรู้
อาชีพอิสระในท้องถิ่น โปรแกรมการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพ และโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น
ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้นอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพมีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่น
ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF CAREER GROUP GUIDANCE AND
GROUP WORK ON LOCAL SELF - EMPLOYMENT CAREER AWARENESS OF
MATHAYOM SUKSA I STUDENTS OF DAN - KWIENWITTAYA SCHOOL
IN AMPHOE CHOK CHAI, CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA

AN ABSTRACT
BY
PANYATIP TIMAWONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

March 1999

The purpose of this experiment research was to compare the effects of career group guidance and group work on local self - employment career awareness of Mathayom suksa I students of Dan - Kwienwittaya School in Amphoe Chok Chai, Changwat Nakhon Ratchasima in the academic year 1998. The subjects of thirty students were randomly selected from the students whose local self - employment career awareness scores were lower than twenty - fifth percentile. The subjects were then randomly divided into two experimental groups, each group consisted of 15 students. The experimental group I participated in the career group guidance program while the experimental group II was exposed to the group work program. The research instruments included a local self - employment career awareness questionnaire, a career group guidance program and a group work program. The data were analyzed by t - test.

The results were as follows:

1. The local self - employment career awareness of the students participated in the career group guidance program significantly increased at .01 level.
2. The local self - employment career awareness of the students exposed to the group work program significantly increased at .01 level.
3. Significant undifference in the local self - employment career awareness between the students participated in the career group guidance program and the students exposed to the group work program.